

Strategia rozwoju współpracy polsko-czeskiej w Euroregionie Pradziad na lata 2014–2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

Projekt „Euroregion Pradziad - wspólne cele, wspólne sprawy”
jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz ze środków budżetu państwa
PRZEKRACZAMY GRANICE.

„Strategia rozwoju współpracy polsko-czeskiej w Euroregionie Pradziad na lata 2014-2020”.

Wykonawca:

Opolska Fundacja Inicjatyw Międzynarodowych (www.ofim.pl).

Opole, 2013 r.

Prawa autorskie zastrzeżone.

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	5
Wstęp – cele i założenia dokumentu	7
1. Zarys metodologiczny	9
CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	
2. Diagnoza społeczno-gospodarcza	15
2.1. Wstęp do diagnozy	15
Euroregion Pradziad – ogólna charakterystyka	15
2.2. Dostępność komunikacyjna oraz peryferyjność obszarów Euroregionu	17
2.3. Transgraniczne działania w zakresie zapobiegania zagrożeniom oraz koordynacja działań prewencyjnych i ratunkowych	22
2.4. Gospodarka, rynek pracy i edukacja	25
2.5. Wsparcie transgranicznych działań na rzecz rozwoju gospodarki i przedsiębiorczości	27
2.6. Dziedzictwo naturalne oraz kulturowe w kontekście rozwoju wspólnych produktów turystycznych	28
2.7. Potencjał rozwoju instytucjonalnej współpracy transgranicznej	31
CZĘŚĆ STRATEGICZNA	
3. Analiza zdolności absorpcyjnej członków ER Pradziad	37
4. Analiza SWOT	40
5. Wyzwania i cele i Euroregionu na lata 2014–2020	47
6. Przyszłość FMP oraz koncentracja tematyczna	53
7. Potencjał wdrożenia sformalizowanych form współpracy w Euroregionie	57
8. Wymiana doświadczeń nt. transgranicznych regionów funkcjonalnych na poziomie europejskim	61
9. Rekomendacje w zakresie realizacji celów szczegółowych w poszczególnych obszarach tematycznych	63
Bibliografia	82
Załącznik nr 1.	
Zestawienie transgranicznych projektów z zakresu infrastruktury drogowej w Euroregionie Pradziad	83

WYKAZ SKRÓTÓW

AGC	European Agreement on Main International Railway Lines (Umowa Europejska o Głównych Europejskich Liniach Kolejowych)
AGTC	European Agreement on Important International Combined Transport Lines and Related Installations (Umowa Europejska o ważniejszych Międzynarodowych Liniach Transportu Kombinowanego i Obiektach Towarzyszących)
CAWI	Computer-Assisted Web Interview (wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony www)
CNC	Computerized Numerical Control (komputerowe sterowanie urządzeń numerycznych)
ČSÚ	Český statistický úřad (Czeski Urząd Statystyczny)
EFMR	Europejski Fundusz Morski i Rybacki
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFROW	Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
ER	Euroregion
ESPN	European Spatial Planning Observation Network (Europejska Sieć Obserwacyjna Rozwoju Terytorialnego i Spójności Terytorialnej)
EU	European Union (Unia Europejska)
EURES	European Employment Services (Europejskie Służby Zatrudnienia)
EUWT	Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej
EWT	Europejska Współpraca Terytorialna
FMP	Fundusz Mikroprojektów w Euroregionie Pradziad
GUS	Główny Urząd Statystyczny
JST	jednostka samorządu terytorialnego
KE	Komisja Europejska
LGD	Lokalne Grupy Działania
MRR RP	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Rzeczypospolitej Polskiej
MSZ RP	Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej
MŚP	małe i średnie przedsiębiorstwa
NGO	Non-governmental organization (organizacja pozarządowa)
NUTS	Nomenclature of Units for Territorial Statistics (Klasyfikacja Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych)
ORP	obce s rozšířenou působností (gminy z rozszerzonymi kompetencjami)

PKB	Produkt krajowy brutto
POWT RCz-RP	Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007–2013
PPP	partnerstwo publiczno-prywatne
PSP	Państwowa Straż Pożarna
PUP	Powiatowy Urząd Pracy
RCz	Republika Czeska
RP	Rzeczpospolita Polska
RPO	Regionalny Program Operacyjny
SWOT	analiza SWOT - Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats (mocne strony, słabe strony, szanse, zagrożenia)
TEN-T	Trans-European Transport Networks (Transeuropejska Sieć Transportowa)
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury)
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy

WSTĘP – CELE I ZAŁOŻENIA DOKUMENTU

Szanowni Państwo,

niniejsza *Strategia rozwoju współpracy polsko-czeskiej w Euroregionie Pradziad na lata 2014-2020* przygotowana przez Opolską Fundację Inicjatyw Międzynarodowych wytycza Euroregionowi Pradziad/Praděd ambitne cele w zakresie wzmacniania i rozwijania współpracy transgranicznej. Kilkanaście lat dotychczasowej współpracy zaowocowało setkami wspólnych projektów, zawiązanymi przyjaźniami oraz wspólnymi zmaganiem w trudnych chwilach. Stanowi to niezwykle mocny i nieoceniony fundament w dalszym rozwoju współpracy. Perspektywa 2014–2020 stanowić będzie wielkie wyzwanie dla wszystkich podmiotów wdrażających Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej, a to przede wszystkim ze względu na konieczność koncentracji tematycznej oraz realizacji systemu wskaźników rezultatu. Wszystko to wymaga wzmoczonej pracy nad zacieśnieniem współpracy w ramach struktur Euroregionu oraz prób maksymalnego uproszczenia procedur związanych z funkcjonowaniem Euroregionu oraz Funduszu Mikroprojektów. Konieczne jest stworzenie wspólnej platformy współpracy, dzięki której łatwiej i efektywniej zostaną osiągnięte zaplanowane cele.

Oddajemy w Państwa ręce dokument, który miałby stanowić dla Państwa praktyczny przewodnik tego, jak zoptymalizować podejmowane działania w ramach współpracy transgranicznej oraz na jakich obszarach tematycznych szczególnie warto skoncentrować Państwa środki i siły.

Ambitnym założeniem niniejszej Strategii jest ujęcie Euroregionu jako transgranicznego regionu funkcjonalnego, co pozwoliło na przygotowanie wspólnych celów i wyzwań.

Z wyrazami szacunku

R. Roszkowski

S pozdravem

P. Procházka

1. ZARYS METODOLOGICZNY

Strategia rozwoju współpracy polsko-czeskiej w Euroregionie Pradziad na lata 2014-2020 powstała w oparciu o zamówienie ze strony Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pradziad we współpracy z czeską częścią Euroregionu – stowarzyszeniem celowym *Euroregion Praděd*. Głównym założeniem dokumentu jest wytyczenie celów rozwoju i współpracy w ramach Euroregionu Pradziad w latach 2014-2020. Dokument jest komplementarny z głównymi nadrzędnymi dokumentami strategicznymi na poziomie regionalnym, krajowym i unijnym¹. Przygotowanie niniejszego dokumentu poprzedziło przygotowanie metodologii oraz przeprowadzenie badań społecznych mających na celu rzetelne i obiektywne zebranie materiałów służących jako punkt wyjścia dla Strategii. Metodologia prac nad dokumentem została oparta o zasadę triangulacji² tak, aby maksymalnie zobiektywizować ocenę obecnego okresu oraz wytyczyć cele odpowiadające potrzebom i problemom wszystkich kluczowych zainteresowanych grup docelowych. Na potrzeby badania Euroregion (jako całość) został zdefiniowany jako transgraniczny region funkcjonalny. Region funkcjonalny to region domknięty ze względu na spójność inter-

¹ **Komunikat Komisji Europejskiej Europa 2020.** Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. KOM(2010) 2020 wersja ostateczna. Bruksela 2010 r. Projekt przewodni: *Europa efektywnie korzystająca z zasobów*, Punkt 3.1. *Jednolity rynek XXI wieku*. 3.2. *Inwestowanie na rzecz rozwoju: polityka spójności, wykorzystanie budżetu UE i prywatnego kapitału*.

- **Strategia Rozwoju Regionalnego Republiki Czeskiej na lata 2014-2020.** Praga 2013 r.

Priorytet 9. *Wsparcie współpracy na poziomie lokalnym i regionalnym*.

- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020:** regiony, miasta, obszary wiejskie. Dokument przyjęty przez Radę Ministrów dnia 13 lipca 2010 r. Obszar strategiczny 2: *Zapewnienie spójności wewnętrznej kraju. Niedopuszczenie do nadmiernych różnicowań przestrzennych*. Problem przestrzenny d) *Zwiększanie potencjału rozwojowego i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów*. Cel horyzontalny 1.3.7 – *Współpraca międzynarodowa*. Cel 2.4. *Przezwyciężanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE*.

- **Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015.** Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Warszawa 2006 r.

Priorytet 6. *Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej*.

- **Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo** została przyjęta 25 września 2012 r. przez Radę Ministrów. Warszawa 2012 r. Cel III.3. *Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych*.

- **Program Rozwoju Kraju Ołomunieckiego na lata 2012-2015.**

Priorytet rozwojowy: C. *Transport i infrastruktura techniczna*. Cel globalny 4 – *Środowisko o wysokich walorach jakościowych i kulturalnych, usługi oraz infrastruktura dotycząca warunków życia, pracy i odwiedzin*. Cel globalny 5 – *Efektywna administracja spraw publicznych*.

- **Strategia Rozwoju Kraju Morawskośląskiego na lata 2009-2020.**

Cel globalny 4: *Środowisko o wysokiej jakości i wysokich walorach kulturowych, usługi i infrastruktura dla celów życiowych, pracy oraz wizyt*. Cel globalny 5: *Efektywne zarządzanie sprawami publicznymi*.

- **Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r.** Opole, grudzień 2012 r.

Cel strategiczny 9. *Ośrodki miejskie biegunami wzrostu*. Cel strategiczny 10. *Wielofunkcyjne obszary wiejskie*.

² Triangulacja - metoda stosowana w badaniach społecznych, mająca zapewnić wyższą jakość prowadzonych badań i ograniczenie błędów pomiaru. Polega na zbieraniu danych za pomocą dwóch lub większej liczby metod (np. obserwacja razem z sondażem bądź analizą treści), a następnie porównywanie i łączenie wyników. Może też oznaczać łączenie metod jakościowych i ilościowych.

wencji w celu zaspokajania potrzeb socjospołecznych oraz spójność warunków socjoekonomicznych bez ograniczeń w ujęciu geograficznym - ze względu na formalne granice administracyjne (w tym granice państwowe)³.

W celu zebrania materiałów wykorzystano następujące narzędzia badawcze:

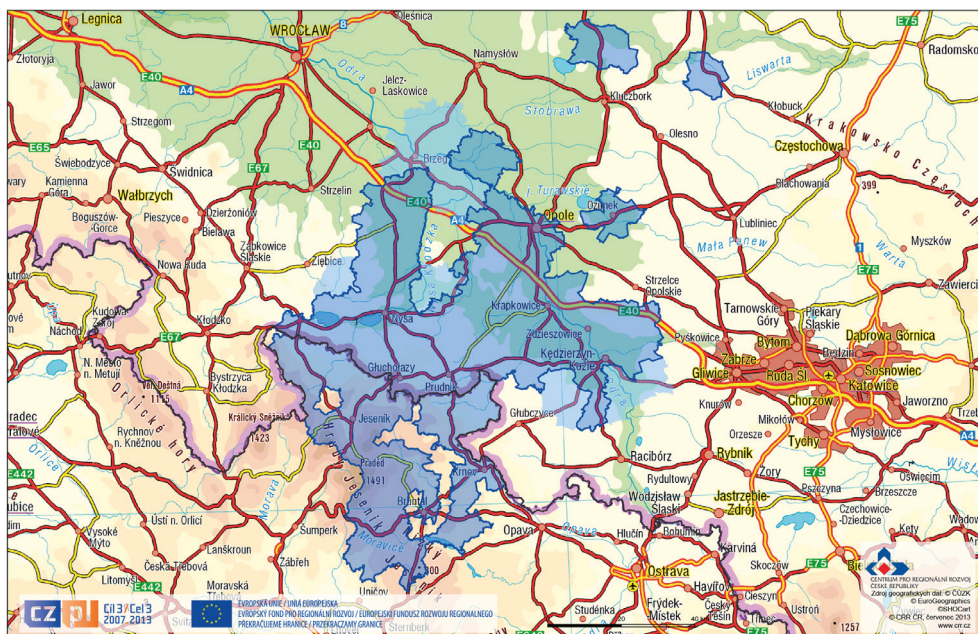
- badanie gabinetowe w celu powiązania założeń Strategii z dokumentami nadrzędnymi, propozycjami rozporządzeń KE dla EWT, EFRR, EUWT oraz EFS;
- badania ankietowe z wykorzystaniem CAWI (prawie 60 wypełnionych ankiet);
- sześć tematycznych badań fokusowych (po trzy po każdej stronie granicy);
- przeprowadzono 21 wywiadów pogłębionych z samorządowcami aktywnie uczestniczącymi we współpracy transgranicznej FMP;
- szereg spotkań przy udziale gremiów obu części ER Pradziad.

Zakres terytorialny

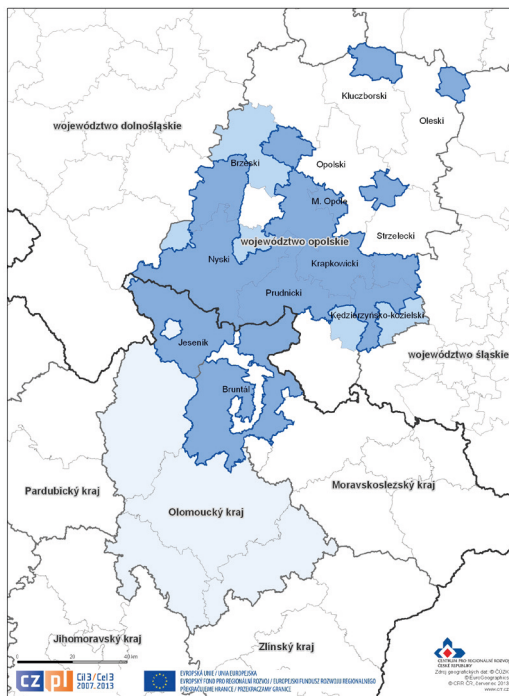
Zakres badania objął terytorium wszystkich członkowskich jednostek samorządu terytorialnego ER Pradziad po obu stronach granicy. W pracy analitycznej, przy niektórych wskaźnikach, wykorzystano dane na poziomie NUTS3, ewentualnie na poziomie województwa/kraju tak, aby pokazać szerszy kontekst trendów i zmian społeczno-gospodarczych lub ze względu na dostępność danych GUS/ČSÚ. Dane wykorzystane w części diagnostycznej pochodzą z Roczników Statystycznych, Banku Danych Lokalnych oraz Spisów Powszechnych prowadzonych po obu stronach granicy. Dość dużym problemem w porównywaniu danych z obu stron granicy okazały się niekomplementarne metodologie zbierania i opracowania danych statystycznych po obu stronach granicy. Szczególnie w zakresie danych dotyczących rynku pracy oraz edukacji natrafiono na dane, które nie są wprost porównywalne. Dlatego na potrzeby diagnozy sytuacji socjo-ekonomicznej transgranicznego regionu funkcjonalnego pewne dane zostały przeliczone metodą wskaźnikową tak, aby uzyskać porównywalny zakres danych. W niektórych kryteriach użyto danych szacunkowych ze względu na brak dokładnych danych na danym poziomie jednostek statystycznych po obu stronach granicy.

³ *Badanie ewaluacyjne polityki spójności w wymiarze terytorialnym - tworzenie funkcjonalnych obszarów transgranicznych.* Opole, 2011. Autorzy: Mateusz Huk, Maciej Molak. Konsultacje metodologiczne: doc. PhDr. Jiří Winkler, Ph.D.

Mapa nr 1 – ER Pradziad – kontekst geograficzny

**Mapa nr 2 – ER Pradziad
– kontekst administracyjny**

Zakres przedmiotowy badania

Przedmiotem przeprowadzonych badań była dotychczasowa współpraca transgraniczna pomiędzy instytucjami z obszaru ER Pradziad po obu stronach granicy oraz ocena słabych i silnych stron funkcjonowania obecnego modelu wdrażania narzędzi wsparcia tejże współpracy (np. FMP). Wyniki badań stały się punktem wyjścia do sporządzenia analizy SWOT oraz poniższej Strategii na okres 2014+.

Część diagnostyczna

2. DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA

2.1. Wstęp do diagnozy

Pierwszą część Strategii stanowi diagnoza społeczno-gospodarcza Euroregionu Pradziad (z uwzględnieniem obu stron ER) ze specjalnym naciskiem na powiązania transgraniczne we wszystkich niżej opisanych dziedzinach. Zakres diagnozy powstał w oparciu o badania gabinetowe oraz wyniki wywiadów pogłębionych. Celem diagnozy społeczno-gospodarczej jest określenie stanu obecnego w poszczególnych dziedzinach oraz wskazanie trendów zmian na przestrzeni ostatnich lat, co jest szczególnie istotne dla zaplanowania efektywnej interwencji publicznej ER na lata 2014–2020.

Euroregion Pradziad – ogólna charakterystyka

Euroregion Pradziad to polsko-czeski euroregion umiejscowiony na obszarze województwa opolskiego oraz gmin północnej części Krajów: ołomunieckiego oraz morawsko-śląskiego (dawne powiaty Bruntal i Jeseník).

Euroregion powstał na podstawie Umowy Ramowej podpisanej w dniu 2 lipca 1997 roku w Jeseníku. Wspomniana umowa została podpisana przez Stowarzyszenie Rozwoju Gmin Dorzecza Osobłogi oraz Unię Turystyczną Ziemi Nyskiej ze strony polskiej oraz stowarzyszenia gmin z terenu powiatów Bruntal i Jeseník ze strony czeskiej. Obecnie gminy i powiaty polskie będące członkami euroregionu są zrzeszone w Stowarzyszeniu Gmin Polskich Euroregionu Pradziad. Czeskie jednostki samorządu terytorialnego są natomiast członkami Stowarzyszenia celowego Euroregion Praděd. Siedziby Euroregionu znajdują się w Prudniku (strona polska) oraz Vrbnie pod Pradziadem (strona czeska). Nazwa Euroregionu wywodzi się od najwyższego szczytu Jeseníków – Pradziada (1491 m n.p.m.).

Kolejną ważną datą w historii Euroregionu jest 7 stycznia 2000 roku. Wtedy to bowiem utworzono Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pradziad (SGPEP), które aktualnie skupia polskie gminy i powiaty będące członkami Euroregionu. Głównym celem powstania SGPEP było usprawnienie działania polskiej części Euroregionu oraz intensyfikacja współpracy z partnerami czeskimi.

***Euroregion** to jednostka znajdująca się na obszarze dwóch lub więcej państw stanowiąca formę współpracy transgranicznej pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego państw członkowskich Unii Europejskiej a także pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego państw członkowskich Unii Europejskiej oraz ich odpowiednikami z państw sąsiednich. Pierwszy euroregion (Euroregion Basilensis) został utworzony w 1963 roku. Obecnie w całej Europie funkcjonuje ponad 70 euroregionów, w tym 15 na granicach Polski. Euroregion Pradziad jest jednym z sześciu euroregionów funkcjonujących na pograniczu czesko-polskim (pozostałe euroregiony to: Nysa, Glacensis, Silesia, Śląsk Cieszyński oraz Beskidy). Aktualnie w działalności wielu euroregionów można zauważyć trend polegający na odchodzeniu od współpracy instytucji narodowych w dotychczasowej, klasycznej formie ku bardziej zintegrowanym strukturom w formie Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej.*

Struktura instytucjonalna

Struktura instytucjonalna Euroregionu obejmuje organy wspólne dla obu części narodowych oraz organy osobne dla każdej części narodowej.

Organami wspólnymi są: Parlament Euroregionu oraz Prezydium Euroregionu. Najwyższą władzą Euroregionu Pradziad jest Parlament składający się z czterdziestu członków. Każda ze stron ma 20 przedstawicieli w Parlamencie. Każda ze stron wybiera spośród swoich delegatów przewodniczącego, a także dwóch wiceprzewodniczących. Przewodniczący i wiceprzewodniczący wchodzi w skład prezydium Euroregionu, które kieruje bieżącą działalnością Euroregionu, a także reprezentuje go na zewnątrz.

Każda część narodowa Euroregionu posiada takie organy jak:

- Walne Zgromadzenie,
- Rada Euroregionu,
- Komisja Rewizyjna,
- Sekretarz,
- Grupy Robocze (tylko w PL części ER)
- Zarząd Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pradziad, który jest organem wykonawczym podobnym do Rady Euroregionu. Prezes i 2 Wiceprezesów SGPEP wchodzi w skład Prezydium.

Najwyższym organem o charakterze „narodowym” jest Walne Zgromadzenie. Do jego zadań należy przede wszystkim ustalanie celów i zadań dla narodowej części Euroregionu. Ponadto Walne Zgromadzenie podejmuje decyzje w zakresie członkostwa w Euroregionie oraz w odniesieniu do wszelkich spraw finansowych danej części narodowej.

Zadaniem Grup Roboczych (powoływanych przez Radę) jest przede wszystkim opracowywanie wspólnych, czesko-polskich projektów transgranicznych. Obsługą administracyjną poszczególnych części „narodowych” Euroregionu zajmują się natomiast Sekretarze (również powoływani przez Radę).

Obydwa Stowarzyszenia tworzące Euroregion jako całość posiadają bogate doświadczenie w zakresie wdrażania funduszy Unii Europejskiej przeznaczonych na współpracę transgraniczną. Współpraca w tym zakresie rozpoczęła od programu Phare CBC, który był wdrażany w latach poprzedzających przystąpienie Polski i Republiki Czeskiej do Unii Europejskiej. W kolejnych latach współpraca transgraniczna w Euroregionie była kontynuowana w ramach Programu Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG IIIA Czechy-Polska 2004–2006 oraz Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska na lata 2007–2013. Projekty współpracy polsko-czeskiej realizowane w Euroregionie dotyczyły przede wszystkim takich obszarów jak: infrastruktura drogowa, turystyka, ochrona środowiska, współpraca w dziedzinie kultury, sportu, demo-

kracji lokalnej, edukacji, zasobów ludzkich, planowania przestrzennego, a także rozwoju gospodarczego.

Tabela nr 1: **Przegląd podstawowych informacji dot. ER Pradziad**

Podstawowe dane statystyczne Euroregionu Pradziad			
część	polska	czeska	razem
powierzchnia w km²	5 756 km ²	1 900 km ²	7 656 km ²
ludność	627 658	133 000	760 658
Ilość samorządów członkowskich	32 gminy i 5 powiatów	73 miasta i gminy oraz członek wspierający - Kraj Ołomuniecki	111

2.2. Dostępność komunikacyjna oraz peryferyjność obszarów Euroregionu

Zgodnie z podstawowymi założeniami polityki spójności infrastruktura drogowa i kolejowa jest jednym z najważniejszych elementów stymulujących rozwój społeczno-gospodarczy regionów. W kontekście celów strategicznych Euroregionu Pradziad, jako regionu funkcjonalnego, kluczowymi wydają się być dwa aspekty w zakresie dostępności komunikacyjnej: peryferyjność obszaru względem centrum kraju (w tym dostępność ośrodków o znaczeniu funkcjonalnym regionu) oraz dostępność transgraniczna.

Sieć drogowa po obu stronach granicy obszaru Euroregionu Pradziad jest złożona w przeważającej części z dróg o charakterze regionalnym i lokalnym (w RCz drogi klasy II i III, w Polsce drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne). Drogi krajowe oraz drogi I klasy (w RCz przede wszystkim drogi nr 44 i 57) stanowią jedynie podstawową sieć połączeń międzyregionalnych. Ich standard jednak nie odbiega od poziomu dróg regionalnych. Jedyny wyjątek stanowi fragment autostrady A4 łączący województwo opolskie ze stolicami województw ościennych i pozostałą siecią dróg ekspresowych i autostrad w RP. Po stronie czeskiej znajduje się natomiast krótki odcinek drogi ekspresowej (R35) Mohelnice-Olomouc, który jednak nie ma kluczowego znaczenia dla dostępności komunikacyjnej obszaru Euroregionu Pradziad. Brak jest jednak jakiegokolwiek połączenia autostradowego na osi północ-południe w kierunku granicy.

Do głównych szlaków komunikacyjnych należy zaliczyć po stronie polskiej: drogę krajową nr 40 – prowadzącą od granicy z Republiką Czeską w Głucholazach do Pyskowic, gdzie krzyżuje się z drogą krajową nr 94, alternatywną do odpłatnej autostrady A4, drogę krajową nr 41 – przebiegającą przez powiaty nyski i prudnicki w kierunku przejścia granicznego Trzebina – Bartultovice oraz drogi wojewódzkie nr 411 i 414. Natomiast po stronie czeskiej do głównych szlaków komunikacyjnych należą drogi o numerach 445, 454, 44, 45 oraz 57. Ze względu na strukturę osadniczą po obu stronach obszaru wsparcia dostępność komunikacyjną mierzoną czasem dojazdu do głównych ośrodków funkcjonalnych należy uznać za dostateczną. Należy jednak zwrócić uwagę, że po czeskiej stronie czas dojazdu do ośrodka centralnego (Ołomu-

niec) jest dłuższy z powodu uwarunkowań geograficznych. Pomimo braku sieci dróg najwyższej kategorii natężenie ruchu na drogach regionalnych i lokalnych nie jest duże.

Tabela nr 2. **Główne drogi publiczne w Euroregionie Pradziad.**

Droga nr	Odcinek	Kategoria drogi
11	Bukovice - Bruntal	I klasa
35	Mohelnice-Olomouc	I klasa
44	Mohelnice – Mikulovice (granica państwa)	I klasa
45	Horní Loděnice – Krnov (granica państwa)	I klasa
46	Brodek u Prostějova - Opava	I klasa
57	Krnov – Bartultovice (granica państwa)	I klasa
60	Jeseník – Javorník (granica państwa)	I klasa
445	Šternberk - Zlaté Hory (granica państwa)	II klasa
453	Jeseník - Město Albrechtice	II klasa
454	Dolní Údolí - Zlaté Hory	II klasa
455	Písečná - Velké Kuněnice (granica państwa)	II klasa
457	Osoblaha - Javorník (granica państwa)	II klasa
A4	Nogowczyce - Przylesie	droga krajowa
40	Ujazd – Głuchołazy (granica państwa)	droga krajowa
41	Nysa - Trzebina (granica państwa)	droga krajowa
46	Paczków - Dobrodzień	droga krajowa
411	Nysa - Konradów	droga wojewódzka
414	Opole - Prudnik	droga wojewódzka

Do dróg o największym natężeniu ruchu należy zaliczyć ww. główne szlaki komunikacyjne, które są wykorzystywane do tranzytu (zdecydowana część dróg nie jest włączona do systemu dróg płatnych, w związku z czym zwiększone natężenie ruchu ciężarowego wynika z omijania płatnych odcinków dróg prowadzących w stronę granicy). Sieć drogową jest także wykorzystywana intensywnie, głównie w sezonie zimowym, przez turystów przybywających do regionu jesenickiego. W porównaniu z pozostałym obszarem pogranicza polsko-czeskiego po obu stronach Euroregionu Pradziad brak jest sieci drogowej wpisanej na listę głównych korytarzy o znaczeniu krajowym i europejskim TEN-T (poza wspomnianym już odcinkiem autostrady A4). Podejmowane są jednak działania mające na celu wpisanie odcinka *Ostrava-Opava-Krnov-Prudnik-Opole* na listę TEN-T (w tym także korytarza kolejowego), co zdecydowanie przyspieszyłoby budowę obwodnic i podwyższenie standardu istniejącego już szlaku tranzytowego.

Drugim ważnym aspektem jest stan sieci drogowej mający wpływ na bezpieczeństwo ruchu drogowego. Wysokie koszty utrzymania sieci drogowej o charakterze lokalnym i regionalnym będącej w kompetencjach samorządów województw, gmin i powiatów powodują, że stan niektórych dróg należy uznać za niezadowalający. Pomimo to niektóre

główne drogi są w dobrym stanie – przykładem może być droga nr 44 z Jesenika w kierunku do Mikulovic, nr 60 w kierunku z Lipové-lázně do Javorník. Kilka większych ośrodków miejskich (w tym także miast powiatowych) wymaga budowy obwodnic (Kędzierzyn-Koźle, Nysa, Prudnik, Bruntal, Krnov itp.), co skróciłoby czas dojazdu przede wszystkim w ruchu tranzytowym oraz podniosłoby poziom bezpieczeństwa użytkowników.

O konieczności modernizacji i rozbudowy sieci drogowej, której celem jest zwiększenie bezpieczeństwa oraz skrócenie czasu dojazdu może świadczyć szybkość wykorzystania alokacji dostępnych w programach regionalnych oraz POWT. Zdolność absorpcyjna samorządów w tym zakresie jest kilkukrotnie większa niż dostępne alokacje (krajowe i unijne).

Przykłady planów remontów dróg:

- III/4576 Horní Heřmanice – granica – o długości 3,8 km
- II/457 Javorník – Mikulovice – o długości 26 km

Brak jest natomiast zainteresowania rozwojem nowoczesnych systemów zarządzania ruchem, co może świadczyć o tym, że natężenie ruchu nie stanowi kluczowego problemu regionu.

W kontekście komunikacyjnej peryferyjności transgranicznej obszaru Euroregionu Pradziad, poza siecią drogową, ważnym aspektem jest gęstość przejść granicznych. Zgodnie z zasadami tzw. Strefy Schengen istnieje możliwość przekraczania granicy w dowolnym miejscu, dlatego jedyną barierą pozostaje niewystarczająca infrastruktura transportowa. Na obszarze Euroregionu Pradziad znajduje się 20 miejsc przekraczania granicy dla pojazdów (w tym 6 dodatkowych, które dotyczą tylko czeskiej strony i graniczą z gminami będącymi członkami ER Silesia), z czego jedynie 4 bez żadnych ograniczeń związanych z tonażem dróg. Jedno przejście graniczne ograniczone jest do 12t (Javorník-Travná-Lutynia), dwa przejścia ograniczono do 7,5t (Zlaté Hory-Konradów, Úvalno-Branice), jedno przejście na 4t (Krnov-Chomiąża), a pozostałe przejścia są ograniczone przynajmniej z jednej ze stron granicy do 3,5t (przejście Město Albrechtice-Lenarcice nawet do 2t po jednej ze stron). Należy dodatkowo podkreślić, że na kilku przejściach granicznych występuje dysproporcja związana z inną kategoryzacją dróg, co uniemożliwia tranzyt oraz ruch pojazdów dostawczych i ciężarowych (dotyczy to np.: połączenia drogowego Velké Kuněčice-Sławniowice). Jest to bardzo istotna przeszkoda w rozwijaniu transgranicznego regionu funkcjonalnego. Fakt ten jest spowodowany głównie niedostatecznym stanem technicznym dróg (w tym np. mostów) lub ograniczeniami w ruchu pojazdów ciężarowych na niektórych obszarach zabudowanych (brak obwodnic). Stan ten w zasadniczy sposób ogranicza możliwości rozwoju przedsiębiorstw oraz nawiązywanie nowych kontaktów gospodarczych. Konieczność objeżdżania miejsc nieprzejezdnych dla transportu towarowego podnosi koszty, obniża konkurencyjność firm z obu stron granicy i to osłabia

pozycję miasta/miejscowości, które potencjalnie mogłyby znaleźć się na trasie przejazdu. Ze względu na dużą rozpiętość terytorialną Euroregionu Pradziad średnia odległość pomiędzy instytucjami partnerskimi w ramach POWT wynosi 62 kilometry po najkrótszej drodze lądowej (wpływ na to mają partnerstwa takich miast jak Opole-Ołomuniec, czy Rymařov-Ozimek, które dzielą odległości rzędu 140-160 km, gminy partnerskie Medlov i Borów są oddalone nawet o 165 km), czyli powyżej średniej wartości dla całego pogranicza polsko-czeskiego.

Sytuacja ta nie ma natomiast negatywnego wpływu na rozwój indywidualnego ruchu turystycznego na przedmiotowym obszarze, ponieważ jest on w większości obsługiwany przez transport samochodowy, którego ograniczenia tonażowe nie dotyczą. Problem natomiast w większości przypadków dotyczy także transportu autobusowego obsługującego zorganizowane formy ruchu turystycznego.

Transport kolejowy

Mimo, iż gęstość sieci kolejowych w województwie opolskim należy do najwyższych i bardziej zelektryfikowanych (3. miejsce wśród województw), to na obszarze pogranicza kolej nie stanowi kluczowego środka transportu. Przez obszar Euroregionu Pradziad nie przebiegają żadne istotne linie kolejowe (poza Opolem i Ołomuńcem) z listy TEN-T o znaczeniu tranzytowym lub międzynarodowym na osi północ-południe. Główne linie kolejowe województwa leżą w paśmie tranzytowym Gliwice–Strzelce Opolskie/Kędzierzyn-Koźle–Opole–Brzeg/Jelcz–Wrocław. Linia ta należy do międzynarodowych połączeń magistralnych umowy AGC i AGTC. Pozostałe ważne linie to: pasmo północne – Fosowskie/Olesno-Kluczbork-Byczyna/Namysłów, pasmo południowe – Gliwice/Rybnik-Kędzierzyn-Koźle–Nysa–Kamieniec Żabkowicki. Po stronie czeskiej do głównych szlaków komunikacyjnych należą linie prowadzące przez terytorium RP z Jeseníków do Krnova i Opawy (przejścia graniczne Jindřichov na Śląsku-Głuchotazy-Mikulovice) oraz w głąb kraju linia nr 292 do Šumperka i dalej do węzła kolejowego w Zabřehu na Morawach. Drugim najważniejszym szlakiem prowadzącym przez obszar kraju morawskośląskiego jest linia nr 310 z Krnova przez Bruntal i Morawski Beroun do Ołomuńca. Linie te mają charakter linii regionalnych lub lokalnych (kursują na nich pociągi pociągów pociągów pociągów pociągów).

Poza połączeniem przez Głuchotazy (4 powrotne połączenia dziennie) na obszarze Euroregionu Pradziad nie znajdują się żadne inne transgraniczne połączenia kolejowe. Należy podkreślić, że stan techniczny infrastruktury kolejowej na polskim odcinku linii Krnov-Jeseník jest bardzo zły i ograniczenie prędkości pociągów na nim wynosi 40km/h, co zdecydowanie nie podnosi potencjałów rozwojowych regionu na bazie tejże linii kolejowej. Połączenia te są głównie wykorzystywane w sezonie zimowym do obsługi ruchu turystycznego – głównie dla czeskich turystów (narciarze), który ma zdecydowanie duży

potencjał rozwojowy w kontekście rozwoju wspólnych, transgranicznych produktów turystycznych i ich obsługi komunikacyjnej. Szansą może być obsługa tej linii przez prywatnych przewoźników kolejowych działających już na czeskim rynku (np. Leo Express, Arriva, RegioJet).

Zdolność absorpcyjna w tym zakresie jest minimalna, co jest spowodowane rozdzieleniem kompetencji pomiędzy samorządami, operatorami infrastruktury kolejowej i przewoźników. Zarówno środki z programów centralnych (np. PO Infrastruktura i Środowisko), jak i POWT na przedmiotowym obszarze w zakresie inwestycji w infrastrukturę kolejową były niewykorzystywane lub wykorzystane w sposób minimalny.

Transport wodny

Na chwilę obecną transport wodny nie należy do kluczowych rodzajów transportu (osobowego i towarowego) w żadnym z omawianych regionów. Na całym obszarze pogranicza polsko-czeskiego brak jest także połączenia transgranicznego drogą wodną, które byłoby w stanie obsługiwać jakąkolwiek żeglugę. W odległych planach znajduje się propozycja kanału Odra-Dunaj-Łąba, który łączyłby szlaki wodne Morza Czarnego i Bałtyckiego. Koszty przekraczające 10 mld EUR czynią ten projekt jednak na chwilę obecną nierealnym. Warto jednak wspomnieć, że na obszarze województwa opolskiego (z czego większość dotyczy także obszaru Euroregionu Pradziad po polskiej stronie) znajduje się obecnie 131,2 km dróg wodnych, w tym: rzeka Odra – odcinek Koźle – Lipki o długości 111,6 km (II klasa żeglowności), Kanał Gliwicki – odcinek Sławięcice – Koźle o długości 15,1 km oraz Kanał Kędzierzyński o długości 4,5 km. Główne porty znajdują się w Opolu i Koźlu, ponadto istnieją 3 przeładownie zakładowe. Łączna zdolność przeładunkowa szacowana jest na poziomie ok. 1 mln ton ładunków rocznie.

Żegluga transportowa, która w minionych dekadach na tym obszarze po polskiej stronie odgrywała bardzo ważną rolę dziś już nie wykorzystuje swojego potencjału. Powodem tego są m.in. działania przeciwpowodziowe ograniczające możliwości rozbudowy infrastruktury niezbędnej do nowoczesnej żeglugi oraz brak regulacji rzeki na różnych odcinkach, co powoduje zmienne warunki do żeglugi (np. zbyt małe możliwości zanurzeniowe jednostek).

Sieć szlaków wodnych ma natomiast potencjał w zakresie rozwoju wspólnego produktu turystycznego, który by można rozwijać we współpracy ER Pradziad oraz Silesia. Już dziś możemy obserwować lokalne inwestycje związane z rozwojem przystani kajakowych, przystani dla łodzi klasy turystycznej itp. Koncepcja ta jednak nie obejmuje całej długości cieków wodnych na obszarze ER Pradziad. Działania w tym zakresie podjęły już na przykład podmioty z ER Silesia i Gmina Kędzierzyn-Koźle, które zrealizowały pierwsze projekty w tym zakresie na szlaku Odry.

Transport publiczny

Na obszarze ER Pradziad brak jest regularnych transgranicznych połączeń autobusowych, nawet w transporcie lokalnym. W zakresie połączeń kolejowych obsługiwane są cztery kursy powrotne na trasie Jeseniki-Głuchołazy-Krnov. W sezonie zimowym prowadzone są nieregularne połączenia np. z Nysy do Jeseników, które z założenia przeznaczone są do dowożenia narciarzy do jesenickich ośrodków narciarskich. W większości przypadków połączenia te są inicjowane przez prywatne ośrodki turystyczne lub prywatnych przewoźników autobusowych. Na przedmiotowym obszarze brak jest jakichkolwiek rozwiązań systemowych np. w zakresie wspólnych biletów, koordynacji rozkładów jazdy itp. Czas dojazdu pomiędzy głównymi ośrodkami miejskimi (np. na poziomie miast powiatowych) po obu stronach granicy sięga w większości kilku godzin⁴, co wynika z braku wspólnej polityki transportowej. Stan ten ma bardzo negatywny wpływ na tworzenie i wspieranie rozwoju transgranicznego regionu funkcjonalnego (np. w zakresie tworzenia potencjałów rozwoju wspólnego rynku pracy, edukacji itp.). Należy również odnotować, że po stronie polskiej nie ma koncepcji stworzenia systemu transgranicznego transportu publicznego.

2.3. Transgraniczne działania w zakresie zapobiegania zagrożeniom oraz koordynacja działań prewencyjnych i ratunkowych

Do zintegrowanego systemu ratownictwa po obu stronach granicy należy straż pożarna (państwowa oraz ochotnicza), jednostki policji, straży granicznej, służb celnych, zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, ratownictwa wodnego⁵.

Działania zintegrowanego systemu ratownictwa o charakterze transgranicznym zostały określone w międzyrządowych umowach, które regulują zasady prowadzenia działań ratunkowych po drugiej stronie granicy. Dla jednostek straży pożarnej podstawą działania jest *Umowa między Rzeczpospolitą Polską oraz Republiką Czeską o współpracy i wzajemnej pomocy w wypadku katastrof, klęsk żywiołowych i innych nadzwyczajnych wydarzeń* (z dnia 8 czerwca 2000 r.).

Umowa ta określa ogólne ramy zasad prowadzenia działań po drugiej stronie granicy. Na jej podstawie jednostki odpowiedzialne za koordynację zintegrowanych działań ratowniczych (po stronie czeskiej kraj, po stronie polskiej urzędy wojewódzkie) podpisują szczegółowe umowy dotyczące procedur powiadamiania i realizacji działań na terytorium drugiego kraju. Obecnie obowiązują umowy pomiędzy województwem opolskim oraz krajem morawskośląskim i ołomunieckim (dodatkowo podpisywana jest uszczegóławiająca umo-

⁴ Np. czas dojazdu z wykorzystaniem transportu publicznego z Ołomuńca do Opola (dwa miasta partnerskie, odległość ok. 160 km) trwa ponad 6 godzin.

⁵ Poszczególne służby włączone do wspólnego systemu wymieniono w poszczególnych umowach międzynarodowych.

wa pomiędzy komendantami wojewódzkimi i krajskimi⁶). Logika interwencji oparta jest na maksymalnym skróceniu czasu dojazdu do zagrożonych obszarów. Dlatego w ramach umów określono dokładne miejsca, do których krótszy czas dojazdu mają jednostki straży z drugiej strony granicy (np. ze względu na uwarunkowania geograficzne). Zakres działań transgranicznych obejmuje pasmo 25 kilometrów od granicy po obu jej stronach. Do wspólnego systemu włączone są m.in. jednostki PSP z Prudnika i Głubczyc⁷. Do przykładów możemy zaliczyć krótszy czas dojazdu polskich jednostek PSP do Javornika czy Bartultovic .

Umowy określają także bardzo dokładnie rozdzielenie zadań, systemu szybkiego powiadomienia (na dwujęzycznych formularzach) oraz określają terytorialnie odpowiedzialne centra operacyjne. W ramach umów prowadzone są także wspólne ćwiczenia tematyczne (np. ratownictwo wodne, akcje ratunkowe na wyciągach itp.). Raz w roku prowadzone są działania mające na celu ewaluację funkcjonowania wspólnego systemu. Wspólne interwencje dotyczą głównie zabezpieczenia miejsc wypadków, w tym także wycieków niebezpiecznych substancji, pożarów (w tym pożarów lasów). Zdecydowana większość wyposażenia straży pożarnej niezbędnego do prowadzenia akcji jest kompatybilna i w pełni funkcjonalna. Do poważnych problemów związanych z prowadzeniem działań o charakterze transgranicznym należą przede wszystkim: brak kompatybilnego systemu komunikacji radiowej (komunikacja przebiega telefonicznie lub faxem, co zdecydowanie utrudnia koordynację działań), brak wspólnego systemu używania sygnałów świetlnych i dźwiękowych wozów bojowych biorących udział w akcji na terytorium drugiego państwa (lub przejeżdżających tranzytem), brak zwolnień z opłat dla pojazdów bojowych z drugiego państwa na drogach płatnych (e-Myto, eToll).

Do problemów systemowych obecnego stanu zintegrowanego systemu ratownictwa należą bariery językowe, brak znajomości struktur operacyjnych i procedur po drugiej stronie granicy oraz brak wspólnego systemu informacji o zagrożeniach (np. komunikaty pogodowe, powodzie itp.). Dalsze problemy stanowią również: niewystarczająca znajomość systemów zarządzania kryzysowego w RCz i RP, brak znajomości zasad taktycznych jednostek zintegrowanego systemu ratownictwa po obu stronach granicy, niewystarczające zaplecze oraz wyposażenie jednostek ochotniczych (komendy policji i remizy strażackie), niewystarczające wyposażenie jednostek straży pożarnej i policji do wspólnych interwencji w trudnym terenie, niewystarczający poziom wiedzy obywateli (dzieci, dorosłych i seniorów) w zakresie postępowania w sytuacjach nadzwyczajnych i podejmowaniu działań prewencyjnych, brak możliwości korzystania ze źródeł wody przez straż pożarną po drugiej stronie granicy podczas pożaru.

⁶ Umowa o współpracy i wzajemnej pomocy w wypadku katastrof, klęsk żywiołowych i innych nadzwyczajnych wydarzeń

⁷ Głubczyce znajdują się poza obszarem ER Pradziad, ale jednostki PSP z Głubczyc są włączone do zintegrowanego systemu obejmującego fragmentu czeskiego obszaru ER Pradziad.

Dla jednostek policji ramy prawne do prowadzenia działań na terytorium drugiego kraju określa *Umowa między RP oraz RCz o współpracy w zwalczaniu przestępczości, ochronie porządku publicznego oraz o współpracy na terenach przygranicznych*. Na podstawie ww. umowy realizowane są działania związane z prewencją oraz aktywnym i operacyjnym zwalczaniem przestępczości o charakterze transgranicznym. Do głównych elementów współpracy należy wymiana informacji o osobach i pojazdach zaginionych, potwierdzanie tożsamości osób, zabezpieczenie ruchu drogowego, prowadzenie podstawowych czynności związanych z przestępstwami⁸. Na podstawie artykułu 8 ww. umowy prowadzone są także wspólne patrole w paśmie 25 kilometrów od granicy po obu jej stronach. Przykładem realizacji tego typu działań mogą być wspólne patrole w powiecie jesenickim, które są realizowane 2-3 razy w ciągu miesiąca lub według aktualnych potrzeb. W ostatnich trzech latach przeprowadzano średnio ok. 60 wspólnych patroli rocznie. Wspólne interwencje dotyczą głównie poszukiwania osób zaginionych oraz koordynacji działań w zakresie zwalczania przestępczości o charakterze transgranicznym. W tym zakresie, w przeciwieństwie do straży pożarnej, patrol z danego kraju wciąż nie może podjąć samodzielnej interwencji na terytorium drugiego kraju.

Do głównych problemów obecnego stanu współpracy jednostek policji należą ograniczenia prawne (np. ruch pojazdów policji, wnoszenie broni na terytorium kraju sąsiedniego), ograniczenia w prowadzeniu wspólnych działań o charakterze transgranicznym, brak wspólnego systemu radiotelekomunikacyjnego oraz bariery językowe.

Największym problemem w obecnym systemie ratownictwa na pograniczu polsko-czeskim jest brak jasnych umów i procedur związanych ze współpracą transgraniczną i podejmowaniem interwencji przez zespoły ratownictwa medycznego. Pomimo faktu, że zespoły ratownictwa medycznego oraz szpitalne oddziały ratunkowe są w obu krajach włączone do zintegrowanego systemu ratownictwa, to zespoły ratownictwa medycznego jako jedyna służba nie może prowadzić działań na terytorium drugiego państwa. Działania tejsze służby nie mają obecnie umocowania w żadnej bilateralnej umowie, ani w umowach pomiędzy poszczególnymi regionami. Jedynie w kraju libereckim prowadzono działania związane ze wspólnymi szkoleniami i wymianą informacji, niestety jednak nie przekłada się to na możliwość praktycznego prowadzenia działań po drugiej stronie granicy. Jest to obecnie największa dysfunkcja systemu w kontekście zapewnienia bezpieczeństwa na obszarze przygranicznym w przypadkach, gdzie dochodzi do zagrożenia zdrowia lub życia obywateli. W zespołach ministerialnych prowadzone są obecnie działania na rzecz podpisania stosownej umowy w tym zakresie, choć horyzont czasowy jej wejścia w życie nie jest na dzień dzisiejszy znany.

⁸ Problematiczną kwestią pozostaje wymiana informacji nt. wykroczeń, które nie są objęte umową międzynarodową. Dlatego udostępnianie informacji w tym zakresie odbywa się w drodze nie objętej ramami prawnymi.

2.4. Gospodarka, rynek pracy i edukacja

Sytuacja na rynku pracy uzależniona jest w dużej mierze od kondycji gospodarki oraz struktury osiedlenia. Wszystkie podregiony⁹ na obszarze ER Pradziad charakteryzuje ujemne saldo migracyjne. Wyludnianie się jest jedną z przyczyn zmian strukturalnych na rynku pracy.

Przyrost naturalny w kraju ołomunieckim kształtuje się na poziomie¹⁰ -0,61 na 1000 mieszkańców, w morawskośląskim -3,33; w podregionie nyskim -1,3; natomiast w podregionie opolskim -0,9¹¹. Na omawianym obszarze największe ujemne saldo migracyjne ma region jesenicki oraz powiat prudnicki. Lepsza sytuacja jest na obszarach miejskich i przedmieściach. Wartości te są wyższe niż średnie krajowe w obu państwach. Sytuacja ta w sposób bezpośredni odbija się na sytuacji na rynku pracy. Struktura wiekowa oraz ze względu na wykształcenie zmienia się na niekorzyść. Większość młodych ludzi, którzy opuszczają region w celu zdobycia wykształcenia, nie powraca już na tutejszy rynek pracy¹².

Ludność w wieku produkcyjnym (15-64 lat) kształtuje się na poziomie 68,7% po stronie polskiej przedmiotowego obszaru oraz 69% po stronie czeskiej, co odpowiada średniej krajowej. Udział osób w wieku poprodukcyjnym (pow. 65 lat) jest nieco wyższy niż średnia krajowa. Trendy i prognozy w tym zakresie są jednak negatywne. W perspektywie do roku 2030 da się oczekiwać dalszego ubytku mieszkańców i zmiany struktury ludności z tendencją wzrostową szczególnie dla grupy ludzi w wieku poprodukcyjnym.

W związku z ujemnym saldem migracyjnym, którego jednym z powodów jest brak większych ośrodków miejskich (także akademickich poza Opołem, Ołomuńcem i Nysą), negatywnie zmienia się także sytuacja ze względu na strukturę wykształcenia ludności aktywnej ekonomicznie. Odsetek ludzi posiadających wykształcenie podstawowe¹³ w podregionie nyskim wynosi aż 25,5% przy średniej ogólnopolskiej 19%. W podregionie opolskim wskaźnik ten wynosi 22,5% (niższy odsetek słabiej wykształconych podregion ten zawdzięcza Opolu). Po czeskiej stronie ER Pradziad wskaźnik jest zbliżony do średniej krajowej wynoszącej 18%. Również procentowy udział ludzi z wykształceniem wyższym jest poniżej średniej krajowej (16% w RP, 12,4% w RCz) i wynosi odpowiednio w nyskim 11,4%, opolskim 14,5%, ołomunieckim 11,7% oraz morawskośląskim 11,4%. Ze względu na strukturę wieku osób poszukujących zatrudnienia można stwierdzić, że struktura ta odpowiada ogólnokrajowym trendom w RP. Osoby w wieku 15-24 lat aktywnie poszukujące pracy stanowią ok. 19,5% wszystkich zarejestrowanych w PUP. Ta grupa wiekowa

⁹ Dane na poziomie NUTS3 – Dane z Lokalnego Banku Danych.

¹⁰ Dane za rok 2011

¹¹ Wg danych z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011

¹² Zgodnie ze statystykami do głównych kierunków odpływu ludności należy: Wrocław, Praga, Warszawa, Ostrawa, Brno, Anglia, Holandia

¹³ Dane na poziomie NUTS3, Bank Danych Lokalnych GUS.

jest najbardziej podatna na zmiany na rynku pracy i trendy w gospodarce. Niepokojącym może się wydawać szybki przyrost osób poszukujących pracy w kategorii wiekowej 55+. Na przestrzeni ostatnich 6 lat grupa ta zwiększyła się o ok. 33%. Po stronie czeskiej ER Pradziad możemy zaobserwować większą dysproporcję pomiędzy obszarem kraju ołomunieckiego, w którym aż 20% osób poszukujących pracę to osoby w wieku 15-24 lat, w porównaniu z 14,9% w kraju morawskośląskim. W kategorii wiekowej 55+ proporcje te są zbliżone do średniej ogólnokrajowej i wynoszą ok. 13,5%.

Powyższe dwa wskaźniki mają także odzwierciedlenie w strukturze aktywności zawodowej na obszarze ER Pradziad. Po obu stronach granicy jest ono niższe od średniej krajowej (RCz – 58,4%, RP – 56,1%) i wynosi ono odpowiednio dla polskiej strony 53,9% a dla czeskiej 56,3%, co może świadczyć o strukturalnym problemie rynku pracy w tym regionie.

Struktura rynku pracy oraz wykształcenie wpływa także na strukturę gospodarki w regionie. Polskie podregiony ER Pradziad kopią strukturę ogólnokrajowej gospodarki, w której rolnictwo odgrywa znaczącą rolę. W podregionie nyskim zatrudnienie w sektorze usługowym, którego udział w gospodarce jest o ponad 7% niższy niż średnia krajowa (43% w stosunku do 50% na poziomie krajowym) działa na korzyść rolnictwa, które stanowi 25% w strukturze zatrudnienia (średnia krajowa to 18%). Po stronie czeskiej rolnictwo odgrywa podrzędną rolę i stanowi jedynie ok. 3% w strukturze rynku pracy przedmiotowego obszaru. Głównym sektorem gospodarki są natomiast usługi. W ostatnich latach transformacji gospodarki doszło tu do poważnych zmian, które doprowadziły do zmniejszenia rangi przemysłu na rzecz sektora usługowego.

Sytuacja na rynku pracy oraz struktury gospodarki znajduje także odzwierciedlenie w strukturze usług edukacyjnych. Na obszarze ER Pradziad znajduje się kilkanaście¹⁴ szkół wyższych (w Ołomuńcu, Opolu czy Nysie). Warto również podkreślić, że istnieje tylko jedna wyższa szkoła o profilu technicznym (Politechnika Opolska). Edukacja zawodowa związana z kształceniem na kierunkach technicznych została przesunięta na poziom edukacji ponadgimnazjalnej¹⁵. Po obu stronach ER Pradziad działa dość dobrze sieć szkół zawodowych i technicznych na poziomie szkół średnich, kształcących specjalistów dla przemysłu z wykorzystaniem nowoczesnych technologii. Po polskiej stronie przedmiotowego obszaru na rynku pracy dostępna jest większa liczba rzemieślników i absolwentów kierunków technicznych na średnim szczeblu edukacji, choć często ich kwalifikacje są niedostateczne.

Część z nich wykonuje prace na terytorium RCz. W ramach zachęty do skorzystania z ofert czeskich pracodawców organizowane są wspólne giełdy pracy¹⁶. Zasadniczym problemem w stworzeniu w pełni działającego transgranicznego regionu funkcjonalnego

¹⁴ W tym prywatne szkoły wyższe np. w Opolu.

¹⁵ Na podstawie nowego rozporządzenia MEN i zbliżeniu ram programowych możliwe będzie tworzenie np. wspólnych programów dydaktycznych lub klas.

¹⁶ Po roku 2008 zanotowano niestety spadek liczby ofert dla polskich pracowników, co wynikało ze złej sytuacji na wewnętrznym czeskim rynku pracy.

w zakresie rynku pracy jest brak systemu harmonizacji certyfikatów i uprawnień w poszczególnych państwach do wykonywania zawodów specjalistycznych.

Polska część ER Pradziad zachowała bardziej tradycyjną strukturę gospodarki, która charakteryzuje się mniejszym poziomem innowacyjności, choć z drugiej strony dzięki temu jest mniej podatna na globalne zmiany w trendach gospodarczych. Poziom rozwoju polskiej części ER w przeliczeniu PKB/mieszkańca w stosunku do średniej w UE jest na bardzo niskim poziomie. W podregionie nyskim to jedynie 42% średniej unijnej, natomiast w opolskim to 57%, co zawdzięcza głównie dominującej roli Opola i Kędzierzyna-Koźła¹⁷. Po czeskiej stronie sytuacja jest lepsza, choć kraj ołomuniecki ze średnią 61% zamyka listę najbiedniejszych czeskich krajów. Kraj morawskośląski osiągnął 67%, choć z punktu widzenia ER Pradziad wyniki ten zawyżają miasta będące na obszarze ER Śląska¹⁸. Kluczową rolę we wszystkich podregionach ER Pradziad odgrywają małe przedsiębiorstwa (0-49 pracowników), które stanowią ponad 99,4% wszystkich zarejestrowanych firm. Małe i średnie firmy zatrudniają łącznie ok. 68%¹⁹ wszystkich pracujących, co jest zbliżone do europejskich standardów (średnia EU27 to 67%).

2.5. Wsparcie transgranicznych działań na rzecz rozwoju gospodarki i przedsiębiorczości

Po wejściu do UE współpraca gospodarcza oraz mechanizmy jej wsparcia pomiędzy RCz-RP zaczęły się bardzo dynamicznie rozwijać, choć do dziś istnieje bardzo dużo barier natury prawno-administracyjnej. Z punktu widzenia statystyk polskie regiony ER Pradziad osiągnęły jedynie poziom ok. 68% poziomu rozwoju czeskich regionów (PKB/mieszkańca), co jest efektem wolniejszej transformacji gospodarczej i ukierunkowania się na bardziej tradycyjne gałęzie gospodarki. Dlatego w ramach obecnej perspektywy finansowej środków POWT przeznaczonych na współpracę transgraniczną pomiędzy Republiką Czeską i Rzeczpospolitą Polską ponad 5 mln EUR przydzielono na działania wspierające rozwój kontaktów gospodarczych. Dodatkowe pieniądze na tego typu działania były możliwe do uzyskania w ramach Funduszu Mikroprojektów.

Do głównych Beneficjentów tego wsparcia można zaliczyć m.in. instytucje wsparcia otoczenia biznesu, izby gospodarcze, samorządy oraz regionalne klastry. Pomoc natomiast nie jest udzielana bezpośrednio przedsiębiorcom. Kilka realizowanych projektów dotyczyło także obszaru Euroregionu Pradziad. Do głównych działań tychże projektów należało prowadzenie działalności doradczej, informacyjnej i promocyjnej czy też tworzenie narzędzi wsparcia inwestycyjnego dla podmiotów chcących wejść na sąsiedni rynek.

¹⁷ W rankingu miast powiatowych dot. zamożności per capita w roku 2012 Kędzierzyn-Koźle znalazł się na 8 miejscu, Nysa na 157 zaś Opole na 234 miejscu. Dane opublikowała WSPÓLNOTA pismo samorządu terytorialnego <http://www.wspolnota.org.pl/index.php?id=578>

¹⁸ Statystyki prowadzone są jedynie na poziomie NUTS3 – Bank Danych Lokalnych GUS.

¹⁹ Statystyki prowadzone na poziomie krajów i województwa – Bank Danych Lokalnych GUS.

Do dobrych praktyk należy zaliczyć projekt realizowany przez izby gospodarcze i inne podmioty wsparcia okołobiznesowego, którego celem było stworzenie sieci punktów kontaktowych, w których udzielane są informacje o możliwościach rozpoczęcia działalności gospodarczej po drugiej stronie granicy, systemów prawnych i podatkowych itp. Jeden z punktów powstał np. w Jeseniku²⁰. W oparciu o te doświadczenia realizowany jest także projekt wsparcia firm na pograniczu polsko-czeskim, do którego włączono także podmioty z województwa opolskiego. Do dobrych praktyk obejmujących obszar ER Pradziad można także zaliczyć projekty mapujące instytucje w Republice Czeskiej, czy dwujęzyczny portal internetowy wymiany informacji o ogłaszanych postępowaniach przetargowych²¹.

Wszystkie wyżej opisane działania mają na celu ułatwienie i przyspieszenie procesu integracji obu rynków, szczególnie z uwzględnieniem współpracy transgranicznej przedsiębiorstw. Dodatkowym wsparciem w tym zakresie są instytucje obejmujące swymi działaniami większy obszar np. Polsko-Czeska Izba Gospodarcza w Ostrawie, Wydziały Ekonomiczne Ambasad itp.

2.6. Dziedzictwo naturalne oraz kulturowe w kontekście rozwoju wspólnych produktów turystycznych

Euroregion Pradziad stanowi obszar o wysokiej i unikalnej atrakcyjności turystycznej. Na obszarze znajdują się ważne elementy dziedzictwa naturalnego objęte różnymi formami ochrony np. parki krajobrazowe, obszary NATURA 2000 oraz dziedzictwa kulturowego (w tym niektóre wpisane na listę UNESCO). Wsparcie dziedzictwa kulturowego mającego na celu podtrzymanie tradycji, prezentację wartości kultur lokalnych i regionalnych oraz promocję sztuki i kultury współczesnej jest przedmiotem kilkuset mikroprojektów realizowanych w ramach FMP ER Pradziad. Prowadzone działania na rzecz wsparcia promocji i rozwoju kultury ma podwójne znaczenie. Z jednej strony poprzez tego typu działania społeczności lokalne z obu stron granicy mogą się lepiej poznać i dzięki temu dochodzi do zacieśniania współpracy, z drugiej zaś strony unikatowe dziedzictwo kulturowe stanowi ciekawą ofertę turystyczną.

Oferta turystyczna ER jest dosyć szeroka i cechuje ją częściowa komplementarność atrakcji dziedzictwa naturalnego i kulturowego położonych po stronie polskiej oraz czeskiej. Po stronie czeskiej dominujące znaczenie mają przyrodnicze atrakcje w postaci regionu Jeseníkův (stanowiących największą atrakcję turystyczną ER), Gór Opawskich (położonych częściowo w PL) oraz pojezierza górskiego (region nyski). Charakter wspomnianych atrakcji turystycznych sprawia, że po stronie czeskiej dominuje przede wszystkim tzw. turystyka aktywna i sanatoryjna. Po stronie polskiej dominujący charakter mają

²⁰ W ramach projektu stworzono także kompleksowy portal internetowy www.podnikanivpolsku.info, innym przykładem może być www.miestomozliwosci.eu – Transgraniczny Portal Gospodarczy

²¹ www.publicproc.eu

atrakcje turystyki kulturowej i historycznej położone na całym obszarze województwa opolskiego (najdalej ok. 100 km od granicy)²², przede wszystkim w powiatach nyskim oraz opolskim. Regiony po obu stronach granicy łączy wspólna historia, która częściowo wynika z dostępności geograficznej (masyw Hruby Jeseník powoduje, że dla regionu jeseńskiego bardziej dostępna jest tzw. północna brama niż południowa prowadząca w głąb RCz). Wszystko to stwarza obiecujące warunki do dalszego rozwoju ruchu turystycznego na obszarze ER, choć poważną przeszkodą stojącą na drodze pełnego wykorzystania potencjału rozwoju branży turystycznej jest brak dostatecznej infrastruktury komunikacyjnej. Po czeskiej stronie czas dojazdu do głównego ośrodka funkcjonalnego (Ołomuniec) znacząco przekracza średnie krajowe w tym zakresie. Częściowo jest to spowodowane także utrudnieniami natury geograficznej. Dostępność komunikacyjna w kontekście transgranicznym ograniczana jest natomiast poprzez gęstość przejść granicznych lub ograniczenia parametrów technicznych dróg prowadzących bezpośrednio do granicy (znacząco obniża to zdolność absorpcyjną regionu dla zorganizowanych, autobusowych form aktywności turystycznej).

ER odwiedza rocznie około 480 000 turystów, z czego większość stanowią osoby mieszkające poza obszarem ER²³. O potencjale turystycznym ER może jednak świadczyć np. fakt, że w styczniu 2013 roku amerykański dziennik „The New York Times” uznał Jeseniki za jedno z 46 miejsc na świecie, które poleca odwiedzić swoim czytelnikom w roku 2013 (m.in. obok New Delhi, Bangkoku, Paryża, Rio de Janeiro, Sztambułu, Filipin czy też Portoryko)²⁴. Blisko połowa z ogólnej liczby turystów zwiedza miejsca i zatrzymuje się w promieniu 60 kilometrów od granicy – przede wszystkim w Jeseníkach, powiecie nyskim i Opolu. W tym miejscu należy również wspomnieć o tym, że ER jako całość cechują dość duże dysproporcje w zagospodarowaniu turystycznym części polskiej oraz czeskiej, a infrastruktura ruchu turystycznego jest zdecydowanie bardziej rozwinięta po stronie czeskiej ER²⁵. Po polskiej stronie ER, głównie ze względu na sezonowość atrakcji turystycznych, baza noclegowa to jedynie średnio ok. dwóch miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców. Wyjątek stanowi powiat kędzierzyńsko-kozielski z 16 miejscami oraz powiat nyski z 23 miejscami. Opole plasuje się w środku rankingu z 8 miejscami na 1000 mieszkańców²⁶. Dla porównania po stronie czeskiej w najbardziej atrakcyjnych częściach

²² Dziedzictwo kulturowe zostało uznane za jeden z wyróżników województwa opolskiego w *Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r.*

²³ W roku 2010 Opolszczyznę odwiedziło 190 000 turystów. Po czeskiej stronie Euroregionu liczba turystów kształtuje się na poziomie ok. 290 000 rocznie. Dane dotyczą turystów, którzy skorzystali z przynajmniej jednego noclegu.

²⁴ Sarah Wildman *Old world spa culture meets a budding ski scene*, w: *The 46 Places to Go in 2013*, The New York Times, 11.01.2013.

²⁵ *Dysproporcje w zagospodarowaniu turystycznym polskiej i czeskiej części Euroregionu Pradziad*. Węcka Bożena - Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, 2009, nr 50.

²⁶ Stan średni na 30.06.2011 r.

ER znajduje się odpowiednio²⁷: Jeseník – 134,5, Bruntal – 64, Olomouc – 20, Krnov – 14 miejsc na 1000 mieszkańców. ER jako całość jest obszarem na tyle atrakcyjnym, że przyciąga turystów z różnych grup docelowych i to w zasadzie o każdej porze roku. Oprócz mieszkańców samego Euroregionu główną grupą docelową w zakresie rozwoju turystyki na tym obszarze są mieszkańcy aglomeracji miejskich położonych w promieniu maks. 300 km – Wrocławia, Aglomeracji Śląskiej, Krakowa, Ołomuńca, Brna, Ostrawy, Pardubic, Hradca Kralove, Liberca, Jeleniej Góry, Wałbrzycha. Z badań przeprowadzonych wśród mieszkańców miejscowościach przygranicznych ER Pradziad wynika, że dla osób zamieszkujących jego obszar głównymi powodami wyjazdu do sąsiedniego kraju są zakupy, spędzanie wolnego czasu lub spotkania ze znajomymi/rodziną. Obywatele czeskiej strony, jako cel swych podróży do RP, wskazywali najczęściej zakupy (68,4% badanych), natomiast dla polskich obywateli głównym celem przyjazdu do RCz jest aktywne spędzanie wolnego czasu i rekreacja (aż 74,1% badanych)²⁸.

Należy jednak uznać, że potencjał rozwoju ruchu turystycznego nie jest jeszcze dostatecznie wykorzystany. Zdecydowanie brak jest wspólnych działań promocyjnych oraz wspólnej strategii rozwoju turystyki (np. wspólne euroregionalne logo) tak, aby oferta po obu stronach w pełni wykorzystywała potencjał sezonowości.

Zakres wydawnictw promujących turystykę w ER (opisy tras, przewodniki, mapy) należy uznać za zadowalający. Wiele z istniejących materiałów promocyjnych może zresztą posłużyć jako podstawa do opracowania publikacji przeznaczonych dla odbiorców z innych państw i kręgów kulturowych. W zakresie wykorzystania Internetu należy zauważyć, że pomimo istnienia wielu stron opisujących atrakcje turystyczne ER poziom informacji dostępnych w innych niż czeski i polski językach jest wciąż zdecydowanie niedostateczny. ER posiada kilkadziesiąt atrakcji turystycznych a więc z powodzeniem może konkurować z pobliskimi obszarami atrakcyjnymi turystycznie takimi jak: Sudety czy Beskidy. Duży wpływ na atrakcyjność Euroregionu ma również stosunkowo duża różnorodność atrakcji turystycznych (kulturowych/przyrodniczych) umiejscowionych na dość małym obszarze (samochodem z gór nad jezioro można się dostać w ok. 30-45 minut).

Ważnym aspektem jest z pewnością potencjał w zakresie pobytów leczniczo-sanatoryjnych, który jest rozwijany po obu stronach granicy. Wieloletnie tradycje sanatoryjne w regionie jesenickim powodują, że region ten należy to jednych z najpopularniejszych miejsc tego typu w Republice Czeskiej. Po stronie polskiej natomiast zaczyna się rozwijać opieka geriatryczna o charakterze leczniczo-rekreacyjnym dostosowana do standardów turystów głównie z krajów niemieckojęzycznych. Ten rodzaj turystyki natomiast nie znajduje się w kręgu zainteresowania turystów z drugiej strony granicy²⁹.

²⁷ Na poziomie gmin z rozszerzonymi kompetencjami (ORP).

²⁸ W: *Acta universitatis Palackiana Olomucensis – Geographica*, Perception of Cross-border Cooperation in the Czech and Polish Border Area on the Example of the Jeseník Region, s. 40.

²⁹ Zgodnie ze statystykami z roku 2010 czescy turyści odwiedzający podregion opolski i nyski stanowili zaledwie 2-3% wszystkich turystów. Natomiast region ołomuniecki odwiedziło ok. 14% obywateli Polski z łącznej liczby odwiedzających.

Uzupełnieniem oferty turystycznej aktywnego wypoczynku lub pobytów leczniczo-sanatoryjnych jest z pewnością duża liczba cyklicznych wydarzeń odbywających się w ER takich jak inscenizacje historyczne, koncerty czy festiwale. Szczególną ofertę przygotowano także dla melomanów i wielbicieli muzyki. W ER odbywają się bowiem corocznie znane wydarzenia muzyczne o ugruntowanej pozycji, takie jak: Krajowy Festiwal Piosenki Polskiej w („stolicy polskiej piosenki”) Opolu, Festiwal Beethovenowski w Głogówku i Prudniku, czy też koncerty organowe w Krnovie. Spory potencjał (przede wszystkim w odniesieniu do wycieczek szkolnych i grup młodzieży) ma również tzw. turystyka edukacyjna. Dobrymi przykładami atrakcji turystycznych tego typu są np. JuraPark w Krasiejowie, ZOO w Opolu oraz Ołomuńcu, przyrodnicze ścieżki edukacyjne, Gród Rycerski w Byczynie, Miejskie Trasy Turystyczne w Kędzierzynie-Koźlu uhonorowane licznymi nagrodami, czy też liczne w ER ekspozycje dotyczące tradycji i historii pogranicza. Coraz większy potencjał w tym zakresie ma np. organizacja 3-5 dniowych wycieczek szkolnych (np. na trasie Opole – JuraPark– Prudnik - Nysa – Jeseniki – Ołomuniec), a także organizacja zimowisk, kolonii i obozów letnich. Elementem rozszerzającym ofertę turystyczną ER dla młodszych zwolenników turystyki aktywnej może być z kolei rozbudowa transgranicznych trekkingowych szlaków rowerowych typu Rychlebské stezky.

Wszystkie działania mające na celu rozwój ruchu turystycznego, poprzez wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych w procesie tworzenia transgranicznego regionu funkcjonalnego, mogą wzmocnić sytuację gospodarczą oraz pomóc rozwiązać trudną sytuację na rynku pracy borykającym się z problemami strukturalnymi. Choć obserwując tendencje rozwoju turystyki jako gałęzi gospodarki od roku 2005 należy podkreślić, że pomimo faktu wzrostu PKB turystyki spadał jednocześnie jej udział w PKB Polski i Czech (o ok. 20%). Może to świadczyć o niższej efektywności tej gałęzi gospodarki, co spowodowane jest brakiem inwestycji w innowacyjne produkty turystyczne (w tym także wspólne transgraniczne). Należy jednak podkreślić, że pomimo zmniejszenia efektywności gospodarczej turystyki na obszarze ER³⁰ ma ona pozytywny wpływ na sytuację na rynku pracy. Rokrocznie rośnie udział usług na rzecz spadku zatrudnienia w przemyśle i rolnictwie.

Należy prowadzić jednak intensywne działania edukacyjno-szkoleniowe w zakresie obsługi gości, znajomości języków obcych, nowych rozwiązań technicznych, które pozwolą otworzyć się na nowe rynki potencjalnych klientów (udział turystów odwiedzających oba kraje pochodzących spoza UE w obu krajach znacząco rośnie).

2.7. Potencjał rozwoju instytucjonalnej współpracy transgranicznej

Transgraniczna współpraca pomiędzy instytucjami świadczącymi usługi publiczne jest jednym z priorytetów rozwoju regionów przygranicznych. Jej zasadniczym celem

³⁰ Taki sam trend jest na poziomie narodowym obu krajów.

jest doprowadzenie do integracji systemów prawnych, administracyjnych oraz sposobów świadczenia usług publicznych w regionach transgranicznych, tak aby istnienie granicy państwowej było jak najmniej uciążliwe dla mieszkańców oraz osób przyjezdnych. Bardzo duże znaczenie w zakresie współpracy transgranicznej pomiędzy tego typu instytucjami mają również projekty typu „ludzie dla ludzi”, których celem jest zbliżanie społeczności lokalnych pogranicza. Na obszarze ER Pradziad współpracę nawiązały instytucje publiczne różnego szczebla oraz o zróżnicowanym zakresie kompetencyjnym. Poza jednostkami samorządu terytorialnego do dobrych praktyk współpracy instytucji publicznych należy z pewnością zaliczyć jednostki zintegrowanego systemu ratownictwa, szkoły, instytucje rynku pracy itp.

Zdecydowana większość projektów współpracy polsko-czeskiej w ER jest współfinansowana ze środków UE (oraz budżetów obydwu państw) w ramach POWT RCz-RP. Z uwagi na ten fakt współpraca poza POWT praktycznie nie istnieje, a projekty polsko-czeskie realizowane poza wspomnianym programem stanowią zjawisko marginalne.

W związku z powyższym ocena aktualnego stanu czesko-polskiej współpracy pomiędzy instytucjami publicznymi w ER Pradziad powinna odbyć się w oparciu o dane dotyczące POWT RCz-RP 2007-2013.

Ocena współpracy instytucji w ER Pradziad powinna być także zróżnicowana w zależności od rodzaju współpracujących instytucji. Główna linia podziału w tym zakresie przebiega pomiędzy instytucjami państwowymi/samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi założonymi przez osoby fizyczne. O ile współpraca tych pierwszych (finansowanych ze środków publicznych) może zostać określona mianem „bardzo dobrej”, to sytuacja organizacji pozarządowych (finansowanych lub prefinansowanych w dużej mierze ze środków prywatnych) pozostawia wiele do życzenia, a ogromny potencjał kooperacji w tym zakresie jest wciąż niewykorzystany w zadowalającym stopniu. Dominacja instytucji samorządu terytorialnego w ramach współpracy polsko-czeskiej dotyczy przede wszystkim polskiej strony ER, gdzie JST, ich jednostki organizacyjne oraz instytucje państwowe stanowią zdecydowaną większość beneficjentów FMP (90,4%). W czeskiej części ER wskaźnik ten wynosi 65%³¹. W przypadku tzw. „dużych grantów” POWT RCz-RP 2007-2013 JST stanowią 70% wszystkich beneficjentów, ponieważ są tam aktywne również inne podmioty jak np. szkoły wyższe, instytuty badawcze oraz podmioty związane ze zintegrowanym systemem ratownictwa.

Udział instytucji będących członkami ER w ramach dziedziny wsparcia 3.1. „Współpraca terytorialna instytucji świadczących usługi publiczne” POWT RCz-RP 2007-2013 (czyli tzw. „dużych grantów” przeznaczonych na współpracę instytucjonalną), w porównaniu z aktywnością instytucji z innych części obszaru wsparcia Programu, nie jest zbyt duży. W tym przypadku instytucje z obszaru ER wzięły do tej pory udział jedynie w 5 wspólnych polsko-czeskich projektach (na ogólną liczbę 20 dofinansowanych projektów). W przypadku 4 ze wspomnianych projektów instytucje publiczne z euroregionów pełniły rolę Partnera Wiodącego.

³¹ Co ciekawe taki stan rzeczy ma miejsce pomimo tego, że polscy beneficjenci FMP dysponują o 10% większym dofinansowaniem niż ich czescy odpowiednicy.

Szczegółowe statystyki dotyczące współpracy instytucji świadczących usługi publiczne w ER znajdują się w rozdziale pt. *Analiza zdolności absorpcyjnej członków ER Pradziad* niniejszej publikacji.

ER posiada niewątpliwie znaczny potencjał jeśli chodzi o przyjęcie nowych członków zarówno po stronie polskiej, jak i czeskiej. Po stronie polskiej znajduje się kilkanaście gmin, które mogłyby przystąpić do ER. Analogiczna sytuacja występuje po stronie czeskiej. Jeśli chodzi o potencjalnych nowych członków ER po stronie czeskiej, to w tym przypadku (również z uwagi na o wiele większe możliwości finansowe) należy brać pod uwagę przede wszystkim tzw. gminy z rozszerzonymi kompetencjami (obce s rozšířenou působností)³².

Tabela nr 3: **Gminy będące potencjalnymi członkami ER.**

Część polska		Część czeska	
Nazwa gminy	Liczba mieszkańców	Nazwa gminy	Liczba mieszkańców
Baborów	6276	Hranice	34550
Bierawa	7770	Konice	11012
Branice	7061	Lipník nad Bečvou	15381
Chrzastowice	6723	Litovel	23656
Cisek	5974	Mohelnice	18597
Dobrodzień	10101	Moravský Beroun	3155
Dobrzeń Wielki	14401	Olomouc	160807
Domaszowice	3745	Přerov	82234
Głubczyce	23386	Prostějov	98300
Gorzów Śląski	7357	Šternberk	23755
Izbicko	5372	Šumperk	71150
Jemielnica	7185	Uničov	22669
Kietrz	11494	Zábřeh	33631
Kolonowskie	6070	RAZEM:	598 897
Łubniany	9559		
Murów	5604		
Namysłów	25744		
Olesno	18115		
Pawłowiczki	8020		
Pokój	5442		
Praszka	13916		
Radłów	4473		
Strzelce Opolskie	31708		
Świerczów	3574		
Tarnów Opolski	9725		
Turawa	9639		
Wilków	4644		
Zawadzkie	12013		
Zębowice	3813		
RAZEM:	230 598		

Źródło w PL: Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2012 r. Główny Urząd Statystyczny. Warszawa 2012.

Źródło w CZ: *Informativní počet občanů ČR ve všech obcích, v obcích 3. typu a v městských částech*. Stan na dzień

1.01.2013. Ministerstvo vnitra České republiky.

³² Wszystkie wskazane gminy w RCZ (oprócz gminy Moravský Beroun) są tzw. gminami z rozszerzonymi kompetencjami (obce s rozšířenou působností).

Dodatkowym impulsem do rozwoju współpracy transgranicznej na poziomie instytucjonalnym może być wprowadzenie komponentu konkurencyjności poprzez dopuszczenie tworzenia transgranicznych partnerstw publiczno-prywatnych. Tematyka ta jest oczywiście bardzo skomplikowana w zakresie uregulowań prawnych (w tym także w zakresie udzielania pomocy publicznej), ale PPP są w pełni możliwe do wdrożenia, co potwierdzają również propozycje nowych rozporządzeń dotyczących przyszłości EWT w perspektywie 2014-2020. Stworzenie mechanizmów współpracy z sektorem prywatnym, poprzez wprowadzenie zasad konkurencyjności, mogłoby pozytywnie wpłynąć na realizację projektów dotyczących wsparcia środowisk okołobiznesowych, transferu innowacji i dynamicznego rozwoju ekonomicznego obszarów pogranicza. Wdrożenie PPP mogłoby także pomóc JST w zakresie realizacji inwestycji infrastrukturalnych z wykorzystaniem nowoczesnych technologii (np. z zakresu budowy i utrzymania dróg).

Na znaczną uwagę w zakresie współpracy instytucjonalnej zasługuje również niewykorzystany potencjał związany z dofinansowaniem współpracy instytucji świadczących usługi publiczne w ramach innych programów dotacyjnych finansujących m.in. współpracę polsko-czeską (Forum Polsko-Czeskie, Fundusz Wyszehradzki, Europa dla Obywateli, Młodzież w działaniu). Do tych instytucji zaliczają się przede wszystkim organizacje pozarządowe.

Inne źródła finansowania poza FMP oraz POWT pozwalają często na bazie tego samego, trwałego partnerstwa realizowanego w ramach ER na realizację innowacyjnych działań. Programy takie jak Fundusz Wyszehradzki czy Europa dla Obywateli pozwalają na wymianę doświadczeń oraz uczenie się nowych modeli realizacji projektów od podmiotów z krajów trzecich. Należy także podkreślić, że system realizacji i wdrażania projektów w ww. programach jest często bardzo przyjazny, a środki są refundowane w okresie kilku tygodni od złożenia rozliczenia.

Część strategiczna

3. ANALIZA ZDOLNOŚCI ABSORPCYJNEJ CZŁONKÓW ER PRADZIAD

Określenie zdolności absorpcyjnych w zakresie rozwoju współpracy transgranicznej podmiotów będących członkami ER Pradziad jest kluczowe dla programowania przyszłych celów i wyzwań Euroregionu jako transgranicznego regionu funkcjonalnego. Poniższy rozdział stanowi krytyczną refleksję nad efektami dotychczasowej współpracy transgranicznej na obszarze ER Pradziad oraz stanowi punkt wyjścia do sformułowania startegicznych wyzwań i celów na lata 2014-2020.

Do określenia zdolności absorpcyjnej posłużono się między innymi analizą wykorzystania alokacji Funduszu Mikroprojektów jako głównego narzędzia wspierającego rozwój współpracy transgranicznej w ramach ER Pradziad. Badania gabinetowe uzupełniono wynikami badań ankietowych wśród Beneficjentów FMP oraz przygotowaniem analizy SWOT podczas spotkań grup fokusowych.

W okresie od początku 2007 roku do czerwca 2013 w ramach FMP po obu stronach granicy zatwierdzono łącznie ok. 579 mikroprojektów o łącznej wartości 6,863 mln EUR³³. Średnia wartość projektu wynosiła ok. 14 800 euro.

Do najbardziej aktywnych Beneficjentów należą³⁴ podmioty (w tym samorządy, jednostki organizacyjne JST, kluby sportowe, NGO's itp.) leżące na obszarach:

PL – Gminy: Głogówek, Gogolin, Biała, Kędzierzyn-Koźle, Komprachcice, Leśnica, Otmuchów, Ozimek, Nysa, Polska Cerekiew, Rudniki, Walce, oraz dalej powiat prudnicki, powiat nyski, powiat kędzierzyńsko-kozielski.

CZ – Město Bruntál, Město Břidličná, Město Horní Benešov, Město Jeseník³⁵, Město Krnov, Město Albrechtice, Město Vidnava, Město Vrbno pod Pradědem.

Po polskiej stronie ER Pradziad znaczną większość Beneficjentów stanowią JST lub ich jednostki organizacyjne (domy kultury, ośrodki sportu, biblioteki itp.), natomiast po czeskiej stronie możemy zaobserwować dużo bardziej aktywny udział organizacji sektora trzeciego (organizacje non-profit, pozarządowe). Może to świadczyć o większej roli tego sektora w życiu społeczności lokalnych po czeskiej stronie oraz o lepszej ich pozycji w zakresie finansowania działań tego typu organizacji. Około 74% podmiotów korzystających z FMP współpracuje tylko z jednym podmiotem z drugiej strony granicy. Około 10% Beneficjentów ma 3 lub więcej instytucji/organizacji partnerskich. Należy podkreślić, że aż 68% partnerstw realizujących mikroprojekty ma charakter długotrwały i nie zostały za-

³³ Wartość ta przekracza 100% alokacji zapisanej w dokumencie Programowym, ponieważ do zatwierdzania kolejnych projektów wykorzystano oszczędności z już zrealizowanych mikroprojektów.

³⁴ Kolejność losowa.

³⁵ W tym szczególnie aktywni są: Jesenícká rozvojová, o.p.s., Jeseníky přes hranici, Mikroregion Jesenícko.

wiązane celowo do realizacji projektu. Odsetek ten potwierdza fakt budowania trwałych i świadomych struktur współpracy transgranicznej opartych na rzeczywistych potrzebach partnerskich instytucji/organizacji.

Ze względu na warunki formalne (limit dofinansowania do 30 000 Euro) FMP ma odmienny charakter niż projekty realizowane w ramach „dużych grantów” POWT RCz-RP. Jedynie 26% projektów zakładało działania mające na celu rozbudowę, budowę lub modernizację infrastruktury. Współpraca w ramach mikroprojektów odgrywa bardzo ważną rolę we wzajemnym poznawaniu się, wymianie doświadczeń i uczeniu się, choć odbywa się w wymiarze lokalnym. Dzięki realizacji tak olbrzymiej ilości mikroprojektów udało się Beneficjentom zidentyfikować dalsze obszary tematyczne, na podstawie których będą zacieśniali swoją współpracę. Do głównych tematów przyszłej współpracy transgranicznej podmiotów aktywnie realizujących mikroprojekty należą m.in.: działania na rzecz usuwania barier językowych, współpracy w zakresie sportu i kultury oraz rozwijanie zintegrowanych systemów ratownictwa. Dodatkowo ważnym tematem przyszłej współpracy wskazanym przez Beneficjentów jest wymiana doświadczeń i rozwój efektywnej administracji państwowej.

Do najważniejszych przeszkód w rozwijaniu współpracy transgranicznej Beneficjenci głównie zaliczyli³⁶ bariery językowe (dla ok. 18%), bariery związane z brakiem lub stanem istniejącej infrastruktury niezbędnej do realizacji projektów (dla 31% było to utrudnienie, dla 8% wręcz uniemożliwia to współpracę). Do kolejnych ważnych przeszkód stojących na drodze współpracy transgranicznej należy zaliczyć różnice w systemach prawnych obu krajów (dla ok. 47% Beneficjentów jest to znaczące utrudnienie) oraz odległość pomiędzy instytucjami partnerskimi (dla 29% Beneficjentów).

Z analizy wyników ankiety wynika jednak jasno, że największą przeszkodą w aplikowaniu o środki na rozwój współpracy transgranicznej w ramach FMP są bariery administracyjne samego Programu. FMP jest rozliczany dwufazowo i ze względu na brak systemu zaliczkowego oczekiwanie na zwrot środków jest zbyt długie (koszty kredytów, przepisy związane z finansami publicznymi itp.), aby szczególnie małe podmioty mogły z sukcesem realizować projekty (głównie małe gminy, organizacje pozarządowe). Dla 76% czeskich Beneficjentów FMP system rozliczania i raportowania przy tak małych kwotach jest znaczącym utrudnieniem, natomiast dla 8% uniemożliwia on w ogóle współpracę. Po polskiej stronie ogólne wyniki są trochę lepsze i kształtują się odpowiednio na poziomie 47% i 6,7%. Polscy Beneficjenci natomiast poruszyli kwestię związaną z nierównowagą systemów oceny mikroprojektów po obu stronach ER. W ich odczuciu czeska strona poświęca więcej środków na projekty mniej innowacyjne, które obejmują m.in. doposażenie instytucji beneficjenta, co po polskiej stronie stanowi raczej wyjątek.

³⁶ Istniała możliwość wybrania kilku lub wszystkich odpowiedzi.

Wynikiem takiego stanu rzeczy jest fakt, że 67% Beneficjentów realizuje swoje działania poza FMP i Programem, aby uniknąć komplikacji związanych z rozliczaniem mikroprojektów, a jedynie 35% aplikuje o środki z „dużych grantów” POWT RCz-RP.

W ramach pierwszych działań związanych z przygotowaniem implementacji FMP 2014+ należałoby sporządzić listę zbędnych działań kontrolnych i formalnych (oczywiście w ramach przepisów krajowych, unijnych i programowych) tak, aby przyszły FMP był bardziej przyjazny dla Beneficjentów.

W zakresie przedmiotowym Beneficjenci wskazali w następującej kolejności obszary tematyczne, które według nich mają największy potencjał dla rozwoju współpracy transgranicznej³⁷:

1. **Kultura oraz dziedzictwo kulturowe i historyczne / Kultura, kulturní a historické dědictví - (CZ – 79,2%, PL - 69%)**
2. **Wymiana i spotkania młodzieży szkolnej / Výměna a setkání školní mládeže - (CZ - 68%, PL – 77,6%)**
3. **Sport / Sport - (CZ – 66,4%, PL - 60%)**
4. **Wspólne produkty turystyczne (w tym także drobna infrastruktura turystyczna) / Společné turistické produkty (v tom také malá turistická infrastruktura) - (CZ – 70,8%, PL – 57,7%)**
5. **Spotkania dla mieszkańców o charakterze integracyjnym / Integrační setkání obyvatelstva - (CZ – 58,2%, PL – 73,9%)**
6. Środowisko naturalne / Životní prostředí - (CZ – 66,7%, PL – 38,1%)
7. Współpraca instytucjonalna (np. urzędy gminy, urzędy pracy itp.) / Institucionální spolupráce (např. obecní úřady, úřady práce)- (CZ – 36,3%, PL – 41,7%)
8. Edukacja / Vzdělávání - (CZ – 36,4%, PL - 40%)
9. Działania na rzecz wsparcia okołobiznesowego / Aktivita podporující podnikatelské prostředí - (CZ – 38,7%, PL – 34,1%)
10. Działania w zakresie zintegrowanego systemu ratunkowego (straż, policja, pogotowie inne) / aktivity integrovaného záchranného systému (hasiči, policie, záchranáři a ostatní) - (CZ – 38,1%, PL – 33,4%)
11. Infrastruktura drogowa i lokalny transport publiczny / Silniční infrastruktura a lokální veřejná doprava - (CZ - 60%, PL – 18,2%)
12. Działania na rzecz poprawy sytuacji na rynku pracy / Aktivita vedoucí k zlepšení / zaměřené na situace na trhu práce - (CZ - 30%, PL – 10,6%)

³⁷ Możliwe było wskazanie kilku preferencji.

W nawiasach uwzględniono preferencje odpowiedzi według poszczególnych krajów. Niski odsetek preferencji polskich Beneficjentów w zakresie wsparcia dla infrastruktury drogowej w ramach FMP wynika raczej z faktu, że limit finansowy mikroprojektów nie pozwala na poważne inwestycje związane z dostępnością komunikacyjną. Dziwić może natomiast niski odsetek Beneficjentów zainteresowanych projektami skierowanymi na poprawę sytuacji na rynku pracy. Wynik ten jest najpewniej uwarunkowany innymi kierunkami migracji w poszukiwaniu zatrudnienia (jak już wspomniano w części analitycznej niniejszej Strategii). Beneficjenci nie postrzegają sąsiednich rynków pracy jako atrakcyjnych ze względu na podobne problemy strukturalne na obu rynkach. Większość obecnej migracji o charakterze transgranicznym odbywa się w kierunku z RP do RCz. Jednak zakres poszukiwanych specjalistów ogranicza się do spawaczy, ślusarzy i innych rzemieślników. Dodatkowym utrudnieniem jest brak kompatybilnego systemu uznawania uprawnień i certyfikatów zawodowych.

Ocena potencjałów w zakresie tematów priorytetowych pokrywa się w znacznej mierze z wyborem priorytetów inwestycyjnych z propozycji rozporządzenia dla EWT oraz EFRR po roku 2014+. Szczegóły związane z koncentracją tematyczną znajdują się w rozdziale nr 6.

4. ANALIZA SWOT

Poniższa analiza SWOT stanowi podsumowanie części diagnostycznej niniejszej Strategii. Potencjały rozwojowe zostały zidentyfikowane na podstawie badań i analiz dotychczasowej współpracy. Ze względu na wielość dziedzin współpracy oraz dla większej przejrzystości analiza SWOT została rozdzielona na zakresy tematyczne odpowiadające części analitycznej oraz celom i wyzwaniom ER po roku 2014. W zakresie wykorzystania opisanych potencjałów, na końcu niniejszego dokumentu, przygotowano propozycje projektów strategicznych bezpośrednio reagujących na nie.

DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA ORAZ PERYFERYJNOŚĆ OBSZARU EUROREGIONU

Słabe strony: ● brak transgranicznych dróg szybkiego ruchu łączących ER z autostradami w PL i CZ, ● brak integracji rozkładów jazdy w transgranicznej komunikacji autobusowej oraz kolejowej, brak koncepcji i wizji uruchomienia publicznej komunikacji transgranicznej po stronie polskiej, co jest znaczącą barierą w powiązaniu połączeń po stronie czeskiej, ● peryferyjność obszaru Jeseníkůw w ramach RCz, ● różnicowanie w zakresie kategoryzacji i tonażu dróg.	Mocne strony: ● stosunkowo gęsta siatka drogowych połączeń transgranicznych o lokalnym znaczeniu, ● dobre uwarunkowania geograficzne po polskiej stronie ER Pradziad, ● współpraca instytucjonalna wspierające wspólne projekty komunikacyjne.
Szanse: ● budowa dróg i podnoszenie standardu dróg łączących ER z autostradami w PL i CZ, ● integracja rozkładów jazdy w transgranicznej komunikacji autobusowej oraz kolejowej, ● powstanie koncepcji wprowadzenia transgranicznych połączeń po stronie polskiej, aby w dokumentach koncepcyjnych samorządu kraju w zakresie transportu publicznego można brać pod uwagę zintegrowania polsko-czeskich połączeń, ● ujednolicenie tonażu dróg w zakresie połączeń transgranicznych, ● wybór priorytetu inwestycyjnego nr 7 jako jednego z priorytetów wdrażanych w ramach POWT RCz-RP 2014-2020 oraz wytypowanie projektów strategicznych z obszaru ER Pradziad, ● podjęcie działań związanych z harmonizacją standardów dróg prowadzących do granicy po obu jej stronach, ● poprawa żeglowności rzeki Odry, ● budowa obwodnic drogowych miast leżących na głównych szlakach komunikacyjnych.	Zagrożenia: ● brak zdolności finansowych potencjalnych wnioskodawców do realizacji kluczowych transgranicznych połączeń drogowych (np. małe gminy położone na pograniczu), ● długi proces decyzyjny w przygotowaniu nowych projektów drogowych (np. decyzje lokalizacyjne, środowiskowe), ● protesty społeczności lokalnych związane z podniesieniem standardu dróg oraz zwiększeniem ich przepustowości (np. zwiększenie natężenia ruchu tranzytowego), ● zły stan infrastruktury kolejowej grożący zamknięciem linii o znaczeniu transgranicznym.

GOSPODARKA, RYNEK PRACY I EDUKACJA

Słabe strony: ● brak mobilności transgranicznej w zakresie zakładania działalności gospodarczej (przede wszystkim dotyczy to strony czeskiej), ● bariera językowa, ● nieufność czeskich przedsiębiorców, ● różnice w systemach administracyjnych i podatkowych, ● brak bezpośredniego finansowania MŚP w ramach środków UE na współpracę czesko-polską, ● różnice w programach kształcenia, ● wysokość opłat bankowych oraz koszty roaming.	Mocne strony: ● coraz większa ilość współpracujących firm, ● determinacja do współpracy po stronie polskiej i czeskiej, ● lepszy dostęp do specjalistów (np. spawacze) po polskiej stronie oparty na systemie edukacji zawodowej o wysokiej jakości dostosowanym do potrzeb rynku pracy, ● bliskość geograficzna pozwalająca na stworzenie wspólnego rynku pracy bez konieczności migracji ludności.
Szanse: ● wprowadzenie bezpośredniego finansowania MŚP w ramach środków UE na współpracę czesko-polską, ● wspólne projekty polegające na kształceniu zawodowym, ● stale rosnąca czesko-polska wymiana handlowa, ● Polska jest bardzo dużym rynkiem zbytu dla czeskich firm, ● wykorzystanie obiektów pozostałych po placówkach straży granicznej do zakładania placówek mających na celu wsparcie przedsiębiorczości, ● wymiana kadr/doświadczeń, ● szkolenia nt. różnic kulturowych, różnic w biznesie ● wprowadzenie kursów językowych Business Czech/Business Polish do oferty szkół językowych oraz w kształceniu ustawicznym, ● transgraniczne, dwujęzyczne opracowania nt. przedsiębiorstw, rynku pracy, edukacji, ● wybór priorytetu inwestycyjnego nr 10 jako jednego z priorytetów wdrażanych w ramach POWT RCz-RP 2014–2020.	Zagrożenia: ● zjawisko postępującej depopulacji zachodzące po obydwu stronach granicy, ● korzystniejsze zasady prowadzenia działalności gospodarczej w CZ (niższe podatki, mniej pozwoleń i koncesji, rzadsze kontrole) prowadzące do przenoszenia działalności gospodarczej do CZ, ● brak inwestycji w rozwój infrastruktury drogowej po stronie czeskiej, ● brak kompatybilnych systemów certyfikacji zawodów i nadawania uprawnień, ● w ramach inwestycji w edukację, kształcenie kompetencyjne i ustawiczne może dojść do wspierania niekomplementarnych i niespójnych projektów po obu stronach granicy.

TRANSGRANICZNE DZIAŁANIA W ZAKRESIE ZAPOBIEGANIA ZAGROŻENIOM ORAZ KOORDYNACJA DZIAŁAŃ PREWENCYJNYCH I RATUNKOWYCH

Słabe strony: ● brak wspólnych szkoleń, ● brak sprzętu do realizacji wspólnych projektów, ● brak wspólnych, kompletnie zintegrowanych systemów komunikacji, ● bariera językowa na poziomie języka specjalistycznego, ● częsty brak decyzyjności na szczeblu lokalnym w RCz, ● odmienne systemy administracji publicznej, ● brak umów międzynarodowych w zakresie akcji ratowniczych przeprowadzanych przez zespoły ratownictwa medycznego, ● mniejsza aktywność OSP po stronie polskiej, ● niewystarczająca znajomość zasad zarządzania kryzysowego w RCz i RP, ● niewystarczające wyposażenie jednostek ochotniczych oraz niewystarczające zaplecze (komendy policji i remizy strażackie), ● brak możliwości korzystania ze źródeł wody po drugiej stronie granicy podczas pożaru.	Mocne strony: ● istniejąca trwała współpraca (wspólne projekty, ćwiczenia, częste i bliskie kontakty osobiste oraz służbowe), ● funkcjonalny model współpracy lokalnej oparty na obecnych ramach prawnych, ● kompatybilność wyposażenia bojowego po obu stronach granicy, ● poziom wyposażenia i wyćwiczenia jednostek systemu.
Szanse: ● doposażenie i szkolenia w ramach wspólnych projektów finansowanych ze środków UE lub innych środków zewnętrznych, ● wzajemne spotkanie się i wymiana informacji, ● wybór priorytetu inwestycyjnego nr 5 jako jednego z priorytetów wdrażanych w ramach POWT RCz-RP 2014-2020.	Zagrożenia: ● ramy prawne na poziomie ustawowym utrudniające współpracę straży pożarnej, policji, zespołów ratownictwa medycznego (np. brak zwolnień z opłat drogowych, uprzywilejowanie pojazdów podczas tranzytu przez terytorium drugiego kraju), ● brak ram prawnych dla działalności ratownictwa medycznego w transgranicznym zintegrowanym systemie ratownictwa (jest to zagrożenie dla pełnej funkcjonalności systemu).

WSPARCIE TRANSGRANICZNYCH DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU GOSPODARKI I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Słabe strony: ● stosunkowo małe zainteresowanie instytucji publicznych projektami współpracy polsko-czeskiej, ● skomplikowane i niejasne procedury związane z wdrażaniem środków POWT RCz-RP (przede wszystkim w odniesieniu do kwestii pomocy publicznej), ● brak środków POWT RCz-RP pozwalających na bezpośrednie finansowanie MŚP, ● bariera językowa na poziomie języka specjalistycznego, ● różnice w systemach administracyjnych i podatkowych.	Mocne strony: ● determinacja do współpracy po stronie polskiej, ● silny samorząd gospodarczy wspierający działania transgraniczne, ● stabilnie rosnące saldo wymiany gospodarczej.
Szanse: ● uproszczenie procedur związanych z wdrażaniem środków POWT RCz-RP (przede wszystkim w odniesieniu do kwestii pomocy publicznej), ● organizacja konkursów na działania miękkie, promocyjne (Marka Pradziad / Motory Napędowe Pogranicza / Samorząd Przyjazny Rozwojowi Pogranicza itp.), ● uruchomienie funduszy pożyczkowych dla przedsiębiorców, ● uruchomienie „okienka informacji” o firmach pogranicza, ● szkolenia dotyczące systemów administracyjnych i prawnych obowiązujących w kraju sąsiednim.	Zagrożenia: ● brak środków UE przeznaczonych na współpracę tego typu w ramach POWT RCz-RP 2014-2020, ● negatywne kampanie związane z obecnością polskich produktów na czeskim rynku, ● brak wspólnych systemów kontroli jakości produktów, ● brak dopuszczenia do POWT MŚP, ● problemy strukturalne gospodarki wynikające z transformacji gospodarczej.

DZIEDZICTWO NATURALNE ORAZ KULTUROWE W KONTEKŚCIE ROZWOJU WSPÓLNYCH PRODUKTÓW TURYSTYCZNYCH

Słabe strony: ● bariera językowa na poziomie języka specjalistycznego w ruchu turystycznym (przede wszystkim dotyczy osób pracujących w obsłudze turystów), ● brak obiektów hotelowych o podwyższonym standardzie, ● niedostateczna infrastruktura towarzysząca, ● niedostateczna promocja atrakcji turystycznych poza obszarem wsparcia, ● brak zintegrowanego systemu informacji turystycznej, ● ograniczona świadomość mieszkańców Republiki Czeskiej w zakresie polskiej oferty turystycznej, ● niezadowalająca dostępność transgranicznych połączeń kolejowych i autobusowych.	Mocne strony: ● gęsta sieć drogowa dla transportu indywidualnego, ● region atrakcyjny turystycznie i posiadający po dwóch stronach granicy uzupełniające się atrakcje (ze szczególnym uwzględnieniem roli Jeseníków i Karlovey Studánki), ● bogate dziedzictwo kulturowe (w tym architektoniczne), ● czyste środowisko naturalne, ● długie tradycje turystyki leczniczej i rehabilitacyjnej, ● relatywnie niskie ceny usług turystycznych, ● dogodne położenie geograficzne, ● formy ochrony przyrody nie są zagrożeniem dla rozwoju branży turystycznej.
Szanse: ● korzystne trendy jakościowe i ilościowe w zakresie przyjazdów turystów z kraju sąsiedniego, ● promocja atrakcyjności turystycznej ER poza granicami ER, ● kursy językowe dla pracowników sektora turystycznego, ● wspólna promocja – również poza obszarem wsparcia, ● wspólne karnety, systemy zniżek, itp. ● rozwój turystyki „indoor”, ● rozwój turystyki „wellness-spa” na bazie tradycji turystyki leczniczej i rehabilitacyjnej, ● upowszechniający się wizerunek Polski i Czech jako krajów pozytywnych i szybkich zmian, ● dalsze wsparcie inicjatyw transgranicznych ze środków UE, ● wzrost udziału nowych technologii w świadczeniu usług przez sektor turystyczny, ● podwyższenie standardu obiektów turystycznych, ● bliskość wielu dużych aglomeracji miejskich, ● wzrost liczby inwestycji w infrastrukturę turystyczną realizowanych w trybie partnerstwa publiczno-prywatnego, ● wymiana doświadczeń, plany, strategie w zakresie ochrony zabytków przyrody, ● wprowadzenie wspólnej waluty EUR.	Zagrożenia: ● możliwy wzrost cen usług turystycznych, ● brak środków UE na współpracę polsko-czeską w dziedzinie turystyki po roku 2014 (na bezpośrednią infrastrukturę użyteczności publicznej), ● konkurencja ze strony pobliskich obszarów o podobnej atrakcyjności turystycznej, ● pogorszenie się wizerunku Polski na rynku czeskim, ● degradacja walorów przyrodniczych i krajobrazowych (w szczególności po stronie czeskiej ER), ● wzrost cen usług turystycznych, ● znikoma ilość czeskich turystów po stronie polskiej.

POTENCJAŁ ROZWOJU INSTYTUCJONALNEJ WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ

Słabe strony: ● słaba znajomość języków obcych (CZ, PL, ENG) oraz systemów prawa i administracji publicznej w kraju sąsiednim, ● bardzo mały udział organizacji pozarządowych we współpracy instytucji świadczących usługi publiczne po stronie polskiej, ● skomplikowane procedury utrudniające współpracę w ramach POWT RCz-RP i innych programów współpracy międzynarodowej, ● mała integracja struktur zarządzających ER w Czechach i Polsce, ● różnice w zakresie systemów administracji publicznej w Czechach i Polsce, ● znikome korzystanie z innych niż POWT RCz-RP środków finansowania zewnętrznego, ● większa centralizacja w Czechach, ● brak instrumentów umożliwiających prefinansowanie współpracy czesko-polskiej (fundusze pożyczkowe, fundusze poręczeń).	Mocne strony: ● bardzo dobra współpraca JST, ● duża zdolność absorpcyjna w zakresie wykorzystania środków EU oraz budowania trwałych powiązań transgranicznych, ● rozwijanie współpracy powstałej na bazie FMP w innych działaniach poza tą formułą, ● zgodne priorytety członków ER z wybranym zakresem koncentracji tematycznej dla POWT 2014+.
Szanse: ● staże, szkolenia językowe oraz z zakresu prawa i administracji kraju sąsiedniego, ● wymiana informacji w zakresie planowania przestrzennego, systemów ratownictwa, nawiązywanie współpracy, ● działania edukacyjne i integracyjne młodzieży, stowarzyszenia celowe, ● aktywizacja organizacji pozarządowych, ● uproszczenie procedur wdrażania POWT RCz-RP, ● powołanie instrumentów finansowych mających na celu prefinansowanie działań realizowanych przez instytucje publiczne w programach zewnętrznych źródeł finansowania, ● wzrost absorpcji innych niż POWT RCz-RP środków finansowania zewnętrznego, - wybór priorytetu inwestycyjnego nr 11 jako jednego z priorytetów wdrażanych w ramach POWT RCz-RP 2014-2020, ● powołanie ER w formie EUWT lub innej sformalizowanej wspólnej instytucji.	Zagrożenia: ● bariery prawne i administracyjne, ● zmiany związane z wynikami wyborów samorządowych, które mogą wpływać na zmianę koncepcji poszczególnych JST w zakresie współpracy transgranicznej, ● system refundacji środków z UE, który jest finansowo bardzo obciążający dla gminy, a szczególnie dla organizacji pozarządowych.

5. WYZWANIA I CELE I EUROREGIONU NA LATA 2014-2020

Wyzwania i cele dla ER Pradziad na lata 2014-2020 zostały sformułowane na podstawie analizy SWOT, która została przygotowana w oparciu o badania gabinetowe oraz badania społeczne przeprowadzone z uwzględnieniem triangulacji i w sposób maksymalnie zobiektywizowany, wytyczają optymalne kierunki rozwoju Euroregionu w najbliższych latach.

Ze względu na dużą liczbę obszarów tematycznych działania na rzecz rozwoju zostały ujęte w następującej hierarchii: wyzwania > szczegółowe cele strategiczne i operacyjne > propozycje działań na rzecz realizacji celów (patrz rozdział 9). W poniższej tabeli przedstawiono przegląd powiązań pomiędzy wyzwaniami i celami. W dalszej części rozdziału natomiast szczegółowo opisano poszczególne cele z podziałem na cele strategiczne i operacyjne.

Cele operacyjne skupiają działania związane z uproszczeniem funkcjonowania ER i FMP, szczególnie w kontekście rozwoju współpracy transgranicznej i instytucjonalnej.

Cele strategiczne skierowane są natomiast na rozwój przedmiotowy i podmiotowy ER, jako zinstytucjonalizowanej formy wsparcia dla transgranicznego regionu funkcjonalnego.

Do poszczególnych celów zostały przypisane propozycje konkretnych działań i projektów (patrz rozdział nr 9 niniejszej Strategii), które miałyby być zrealizowane w ciągu najbliższych lat, wskazano także potencjalne źródła ich finansowania.

Tabela nr 4: Hierarchia wyzwań i celów dla ER Pradziad na lata 2014–2020.

WYZWANIE	CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY
1. ZACIEŚNIENIE WSPÓŁPRACY POMIĘDZY POLSKĄ I CZESKĄ STRONĄ EUROREGIONU W CELU ZWIĘKSZENIA EFEKTYWNOŚCI INSTYTUCJONALNEJ WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ	● Nawiązanie współpracy z bardziej zaawansowanym pod względem transgranicznym ER, ● Zachęcenie nowych gmin do członkostwa w ER, ● Zacieśnienie współpracy w ramach zarządzania Euroregionem i stworzenie wspólnych struktur zarządzania – rozważenie założenia EUWT, ● Zwiększenie udziału ER w pracach europejskich organizacji regionów transgranicznych oraz projektach międzynarodowej współpracy sieciowej – w tym udziału w europejskich sieciach i organizacjach tematycznych, ● Zacieśnienie współpracy w zakresie planowania przestrzennego.	● Uproszczenie zasad funkcjonowania FMP, ● Pogłębienie współpracy z innymi ER na granicy czesko-polskiej, ● Zwiększenie możliwości absorpcyjnych członków ER w zakresie innych niż POWT środków współfinansowania współpracy czesko-polskiej, ● Zapewnienie spójności tematycznej FMP z celami „dużych grantów” POWT RCz-RP 2014-2020, ● Aktywizacja NGO w ramach FMP.

2. STWORZENIE I ROZWÓJ FORMALNYCH ORAZ NIEFORMALNYCH STRUKTUR TRANSGRANICZNEGO REGIONU FUNKcjONALNEGO NA RZECZ ROZWOJU RYNKU PRACY, SYSTEMU EDUKACJI, ROZWOJU INFRASTRUKTURY TRANSPORTOWEJ I TURYSTYCZNEJ ORAZ LEPSZEJ INTEGRACJI SYSTEMÓW RATOWNICTWA	● Zacieśnienie współpracy w ramach zarządzania Euroregionem i stworzenie wspólnych struktur zarządzania – rozważenie założenia EUWT, ● Stworzenie platformy współpracy transgranicznej w ramach ER, która będzie centrum inicjatyw transgranicznych, wymiany doświadczeń i nawiązywania partnerstwa, ● Zacieśnienie współpracy w zakresie planowania przestrzennego. ● Zacieśnianie współpracy w ramach systemu zintegrowanego ratownictwa.	● Zmapowanie problemów stojących na przeszkodzie pełnej integracji rynku pracy oraz podjęcie działań mających usunąć te przeszkody, ● Wypromowanie wspólnej marki turystycznej jako głównej szansy rozwojowej ER, ● Aktywizacja NGO w ramach FMP.
3. PODJĘCIE EFEKTYWNYCH DZIAŁAŃ NA RZECZ ZMIAN NEGATYWNYCH TRENDÓW MIGRACYJNYCH I ZMIAN DEMOGRAFICZNYCH NA TERENIE ER PRADZIAD	● Stworzenie platformy współpracy transgranicznej w ramach ER, która będzie centrum inicjatyw transgranicznych, wymiany doświadczeń i nawiązywania partnerstwa, ● Stworzenie wspólnego punktu informacji gospodarczej i rynku pracy oraz portalu internetowego mapującego możliwości inwestycyjne gmin członkowskich. ● Wsparcie dla realizacji projektów naukowo-badawczych	● Zmapowanie problemów stojących na przeszkodzie pełnej integracji rynku pracy oraz podjęcie działań mających usunąć te przeszkody,
4. PODJĘCIE DZIAŁAŃ NA RZECZ ZMIAN STRUKTURALNYCH GOSPODARKI W CELU ZWIĘKSZENIA JEJ KONKURENCYJNOŚCI ORAZ W CELU UTRZYMANIA I ROZWOJU MIEJSC PRACY	● Stworzenie wspólnego punktu informacji gospodarczej i rynku pracy oraz portalu internetowego mapującego możliwości inwestycyjne gmin członkowskich, ● Wsparcie dla realizacji projektów naukowo-badawczych, ● Zacieśnienie współpracy w zakresie planowania przestrzennego.	● Wypromowanie wspólnej marki turystycznej jako głównej szansy rozwojowej ER, ● Zmapowanie problemów stojących na przeszkodzie pełnej integracji rynku pracy oraz podjęcie działań mających usunąć te przeszkody.

Poniżej znajdują się opisy celów operacyjnych i strategicznych sformułowanych w odniesieniu do wyzwań rozwoju współpracy w ramach ER Pradziad na lata 2014-2020. W rozdziale nr 9 opisane zostały natomiast poszczególne propozycje działań, które w sposób efektywny pomogą w osiągnięciu poniższych celów.

SZCZEGÓŁOWE CELE OPERACYJNE W ODNIESIENIU DO WYZWAŃ:

1. Uproszczenie zasad funkcjonowania FMP.

Celami szczegółowym w tym zakresie są:

- odformalizowanie procesu oceny i realizacji projektów w ramach FMP, unifikacja procesu oceny po obu stronach granicy lub wprowadzenie wspólnej metodologii oceny jakości projektów, uproszczenie nazbyt skomplikowanej procedury rozliczania wniosków,
- skrócenie czasu oczekiwania na środki przez beneficjentów,
- zwiększenie potencjału absorpcyjnego organizacji pozarządowych.

Cel może zostać osiągnięty poprzez realizację wspólnego projektu realizowanego przez polską i czeską część euroregionu (wspomniany projekt został szczegółowo opisany w dalszej części niniejszej Strategii).

2. Pogłębienie współpracy z innymi ER na graniczy czesko-polskiej.

Punktem wyjścia do realizacji tego celu jest projekt współpracy euroregionów na polsko-czeskim pograniczu pt. EUREGIO CZ-PL realizowany obecnie w ramach dziedziny wsparcia 3.1. „Współpraca instytucji świadczących usługi publiczne”³⁸. Działania zrealizowane w ramach niniejszego projektu powinny stanowić bazę do złożenia przez euroregiony kolejnego projektu tego typu (o charakterze innowacyjnym) w ramach okresu programowania 2014-2020, którego celem byłoby wdrożenie zasad funkcjonowania i innowacji na podstawie pozyskanych informacji i doświadczeń europejskich.

3. Zwiększenie możliwości absorpcyjnych członków ER w zakresie innych niż POWT środków współfinansowania współpracy CZ-PL.

Instrumentem prowadzącym do osiągnięcia niniejszego celu jest przeprowadzenie cyklu szkoleń i warsztatów na temat innych niż POWT RCz-RP form dofinansowania zewnętrznego projektów współpracy czesko-polskiej. Wspomnianymi szkoleniami (oprócz członków ER mogą zostać również objęci potencjalni członkowie ER oraz organizacje pozarządowe). Cel może zostać osiągnięty poprzez realizację wspólnego projektu realizowanego przez polską i czeską część euroregionu (wspomniany projekt został szczegółowo opisany w dalszej części niniejszej Strategii).

³⁸ Partnerem wiodącym projektu jest Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry (polska część Euroregionu Silesia). W ramach projektu 6 euroregionów z czesko-polskiego pogranicza promuje współpracę transgraniczną, Fundusz Mikroprojektów wraz z ich beneficjentami.

4. Zmapowanie problemów stojących na przeszkodzie pełnej integracji rynku pracy oraz podjęcie działań mających usunąć te przeszkody.

Bardzo ważnym aspektem jest w tym przypadku dostosowanie systemu szkolnictwa zawodowego do aktualnych potrzeb rynku pracy po obu stronach granicy. Cel może zostać osiągnięty poprzez realizację wspólnego projektu realizowanego przez polską i czeską część euroregionu (wspomniany projekt został szczegółowo opisany w dalszej części niniejszej Strategii).

5. Wypromowanie wspólnej marki turystycznej jako głównej szansy rozwojowej ER.

Działania podejmowane w tym zakresie powinny mieć zintegrowany charakter i być spójne z inicjatywami w tym zakresie podejmowanymi oddzielnie po obu stronach granicy (przede wszystkim w ramach RPO i programów krajowych). Punktem wyjścia do stworzenia wspólnej marki turystycznej powinno być wypromowanie Jeseników jako atrakcji turystycznej o potencjale europejskim a nawet światowym.

6. Zapewnienie spójności tematycznej FMP z celami „dużych grantów” POWT RCz-RP 2014-2020.

Odpowiedni spójny z celami „dużych grantów” POWT RCz-RP 2014-2020 dobór obszarów tematycznych FMP na lata 2014-2020 umożliwi większą absorpcję „dużych grantów” przez beneficjentów z obszaru ER. Niniejsze zagadnienie powinno zostać poruszone podczas prac nad kształtem FMP w ER na lata 2014-2020.

7. Aktywizacja NGO w ramach FMP.

Cel może zostać osiągnięty poprzez przeprowadzenie kampanii promocyjnej wśród NGO, przeprowadzenie szkoleń, warsztatów i giełd partnerstwa dla organizacji pozarządowych. Elementem zwiększającym szanse na osiągnięcie tego celu jest również podjęcie działań prowadzących do utworzenia instytucji finansowych ułatwiających prefinansowanie projektów (np. fundusze pożyczkowe, fundusze poręczeń kredytowych na szczeblu lokalnym i regionalnym).

SZCZEGÓŁOWE CELE STRATEGICZNE W ODNIESIENIU DO WYZWAŃ:

1. Nawiazanie współpracy z bardziej zaawansowanym pod względem transgranicznym ER.

Dla osiągnięcia tego celu konieczne jest przeprowadzenie analizy dotyczącej wyboru partnera - ER bardziej zaawansowanego pod względem transgranicznym (najlepiej z obszaru Europy Zachodniej lub Środkowej). Cel może zostać osiągnięty poprzez realizację wspólnego projektu realizowanego przez polską i czeską część euroregionu (wspomniany projekt został szczegółowo opisany w dalszej części niniejszej Strategii).

2. Zachęcenie nowych gmin do członkostwa w ER.

Potencjał rozwoju ER w tym zakresie jest bardzo duży. Cel może zostać osiągnięty poprzez realizację wspólnego projektu realizowanego przez polską i czeską część euroregionu (wspomniany projekt został szczegółowo opisany w dalszej części niniejszej Strategii).

3. Zacieśnienie współpracy w ramach zarządzania Euroregionem i stworzenie wspólnych struktur zarządzania – rozważenie założenia EUWT.

Przedmiotem analizy w tym przypadku powinno być powołanie bardziej zintegrowanych form zarządzania ER oraz FMP (np. w formie wspólnego sekretariatu ER). Konieczne w tym zakresie jest również położenie nacisku na większą ilość wspólnych szkoleń (w tym językowych), staży oraz wyjazdów studyjnych.

Ponadto w ramach niniejszego celu należy rozważyć wszelkie argumenty za i przeciw powołaniu EUWT (na poziomie ER lub Ugrupowań o charakterze tematycznym – np. w zakresie kształcenia zawodowego).

4. Zwiększenie udziału ER w pracach europejskich organizacji regionów transgranicznych oraz projektach międzynarodowej współpracy sieciowej – w tym udziału w europejskich sieciach i organizacjach tematycznych³⁹.

Cel może zostać osiągnięty poprzez uzyskanie członkostwa w organizacjach tego typu. Przed podjęciem decyzji na temat ewentualnego członkostwa należy przeprowadzić analizę ewentualnych korzyści i wydatków związanych z członkostwem we wspomnianych organizacjach (jako jeden z argumentów za członkostwem na pewno należy uznać możliwość nawiązania kontaktów w celu realizacji projektów współpracy sieciowej współfinansowanych z innych niż POWT źródeł finansowania zewnętrznego).

5. Stworzenie platformy współpracy transgranicznej w ramach ER, która będzie centrum inicjatyw transgranicznych, wymiany doświadczeń i nawiązywania partnerstwa.

Celem funkcjonowania platformy stanowiącej centrum inicjatyw transgranicznych będzie zacieśnianie współpracy pomiędzy członkowskim JST, ale także pozostałymi instytucjami i organizacjami znajdującymi się na obszarze gminy i powiatów członkowskich. Pozwoli to na budowanie optymalnych partnerstw i realizację innowacyjnych partnerstw. Platforma ta powinna być także dostępna dla JST i instytucji spoza obszaru ER, co mogłoby je zachęcić do szukania rozwiązań swoich problemów poprzez współpracę transgraniczną, a tym samym zachęcić do członkostwa w ER.

6. Stworzenie wspólnego punktu informacji gospodarczej i rynku pracy oraz portalu internetowego mapującego możliwości inwestycyjne gmin członkowskich.

Portal będzie zawierał profile gmin, opis rynku pracy i systemów szkolnictwa, a także dostępnych terenów inwestycyjnych. Dodatkowo zostanie utworzony wspólny punkt

³⁹ Do tego typu organizacji możemy zaliczyć np. Association of European Border Regions, Mission Opérationnelle Transfrontalière (MOT) czy też CECICN (Conference of European Cross-border and Interregional City Networks).

informacji, w którym dwujęzyczni pracownicy (Czech i Polak) będą informowali o możliwościach inwestycyjnych na terenie ER, zasadach uznawania kwalifikacji i wykształcenia (euroregionalne centrum informacji na wzór gminnych centrów informacji).

7. Zacieśnianie współpracy w ramach systemu zintegrowanego ratownictwa.

Cel może zostać osiągnięty przez prowadzenie prac na rzecz wejścia w życie zmian w umowach międzynarodowych odnośnie uprzywilejowania pojazdów, zwolnienia z opłat drogowych, unifikacji systemu łączności i wprowadzenia wspólnego systemu wczesnego ostrzegania ludności przed zagrożeniami. Ponadto konieczne jest zwiększenie liczby wzajemnych szkoleń i pozoracji zdarzeń wymagających użycia służb pogranicza.

8. Wsparcie dla realizacji projektów naukowo-badawczych.

Celem jest wsparcie instytucjonalne dla realizacji projektów badawczo-rozwojowych o wysokim poziomie innowacyjności, co może się znacznie przyczynić do zainicjowania zmian strukturalnych gospodarki w ER Pradziad. Poprzez realizację tego typu projektów zaistnieje szansa na zahamowanie negatywnych zmian demograficznych i ujemnego salda migracji związanego z opuszczaniem regionu przez ludzi młodych i wykształconych. Dzięki temu poprawie może ulec sytuacja na lokalnym rynku pracy. Działania na rzecz wsparcia tego typu projektów mogą polegać na zacieśnieniu współpracy instytucjonalnej z jednostkami naukowymi oraz poprzez budowanie partnerstw pomiędzy uczelniami i MŚP.

9. Zacieśnienie współpracy w zakresie planowania przestrzennego.

Podjęcie działań na rzecz zacieśnienia współpracy w zakresie planowania przestrzennego, w tym m.in. inwestycji komunalnych, w zakresie gospodarki wodno-kanalizacyjnej, infrastruktury transportowej i turystycznej, pozwoli na szybszą i bardziej efektywną integrację terytorialną oraz usunięcie barier przestrzennych. Wspólne planowanie przestrzenne i system wymiany informacji o inwestycjach po obu stronach granicy może zdecydowanie przyspieszyć stworzenie warunków do trwałego i efektywnego działania transgranicznego regionu funkcjonalnego w wymiarze społeczno-gospodarczym.

6. PRZYSZŁOŚĆ FMP ORAZ KONCENTRACJA TEMATYCZNA

Zgodnie z propozycją Komisji Europejskiej wszystkie programy operacyjne, narodowe i ramowe po roku 2014 będą w zakresie tematycznym skoncentrowane według propozycji Pakietu Rozporządzeń dla EFRR, EWT, EFMR, EFRROW oraz EFS. W poszczególnych Funduszach (w tym także EWT w ramach EFRR) niektóre z priorytetów zostały uszczegółowione o specyfikę celów danych Funduszy. Celem koncentracji tematycznej wszystkich działań finansowanych ze środków Wspólnoty po roku 2014 jest osiągnięcie lepszej efektywności wyników realizowanych w ramach poszczególnych programów. Instytucje Zarządzające wszystkimi programami są zobowiązane do wybrania maksymalnie 5 priorytetów inwestycyjnych, które zawierają także poddziałania. Aktualna lista na czerwiec 2013 roku obejmuje następujące priorytety inwestycyjne:

1. wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji;
2. zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych;
3. podnoszenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR);
4. wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach;
5. promowanie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem;
6. ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystywania zasobów;
7. promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych;
8. wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników, w tym integracja transgranicznych rynków pracy, w tym transgraniczna mobilność, wspólne lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspólne szkolenia (w ramach celu tematycznego dotyczącego wspierania zatrudnienia i mobilności zawodowej);
9. przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i walka z ubóstwem, w tym promowanie równouprawnienia płci i równych szans w skali transgranicznej, jak również przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu ponad granicami (w ramach celu tematycznego dotyczącego przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i walki z ubóstwem);
10. inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie, w tym opracowywanie i realizacja wspólnych systemów kształcenia i szkolenia (w ramach celu tematycznego dotyczącego inwestowania w umiejętności, edukację i uczenie się przez całe życie);

11. wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej, w tym wspieranie współpracy prawnej i administracyjnej oraz współpracy między obywatelami i instytucjami (w ramach celu tematycznego dotyczącego wzmacniania potencjału instytucjonalnego i efektywnej administracji publicznej).

Zgodnie z zapisami rozporządzenia, 20% alokacji Programu może być przeznaczone na działania spoza tej listy, pod warunkiem jednak, że nie będzie miało to wpływu na efektywność Programu. Dużym wyzwaniem z pewnością będzie stworzenie systemu wskaźników efektu, który musi zawierać każdy program dla poszczególnych priorytetów inwestycyjnych. W obecnej perspektywie 2007-2013 stosowany jest system wskaźników produktu (np. długość zmodernizowanych dróg, ilość zmodernizowanych obiektów, ilość odwiedzających). W przyszłej perspektywie finansowej konieczne będzie wykazywanie efektów współpracy tzn. np. skrócenie czasu dojazdu, zmniejszenie liczby wypadków, podniesienie poziomu czystości wód. System wykonania planu realizacji wartości wskaźników będzie powiązany z systemem płatności ze strony Komisji Europejskiej dla Instytucji Zarządzającej, dlatego w przyszłej perspektywie można oczekiwać nowego systemu selekcji projektów, które w jak największym stopniu pomogą w realizacji wskaźników na poziomie całego programu.

W ramach prac Grupy Roboczej Task Force dla Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska-Rzeczpospolita Polska 2014+ wybrano następujące priorytety inwestycyjne:

5	b	promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi
	c	ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego
6	d	ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej, ochrona gleby oraz promowanie usług ekosystemowych, w tym programu NATURA 2000 i zielonej infrastruktury
7	b	zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T
10	a	inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej
	b	opracowywanie i realizacja wspólnych systemów kształcenia i szkolenia
11	a	zwiększanie zdolności instytucjonalnej i skuteczności administracji publicznej poprzez wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej oraz służb publicznych związanych z wdrażaniem EFRR oraz wspieranie działań dotyczących potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej wspieranych przez EFS
	b	wspieranie współpracy prawnej i administracyjnej i współpracy między obywatelami i instytucjami

Zgodnie z zapisami propozycji Rozporządzeń dotyczących EFRR oraz EWT Fundusz Mikroprojektów może być realizowany w ramach priorytetu 11. Ze względu jednak na brak zatwierdzonych ram prawnych przyszłego okresu programowania (zatwierdzenie rozporządzeń KE planowane jest na listopad 2013 roku) oraz na stan przygotowania POWT RCz-RP 2014+ (trwają obecnie negocjacje nad kształtem całego Programu) i nie można jeszcze jednoznacznie powiedzieć, jak będzie dokładnie wyglądał FMP. Podstawowe zasady jego funkcjonowania powinny zostać jednak niezmienione.

Zgodnie z zapisami propozycji rozporządzeń nie ma konieczności koncentracji tematycznej FMP. Jednak ze względu na fakt, że środki alokowane do FMP stanowią zasadniczą część alokacji całego Programu wartą rozważenia wydaje się być propozycja przynajmniej częściowej koncentracji działań FMP tak, jak w całym Programie. Pomoże to w bardziej efektywnym wykorzystaniu środków oraz wesprze cały Program w realizacji indykatywnych planów założonych do osiągnięcia jego celów. Argumentem świadczącym na korzyść koncentracji tematycznej FMP jest fakt, że podczas badania ankietowego polscy i czescy Beneficjenci wybrali preferencje zgodne z ramami tematycznymi wybranymi dla Programu 2014+. Poza priorytetami 6., 7., 10. i 11. Dodatkowo badani po obu stronach granicy wskazywali na priorytet 8. Kierunki te były także wskazywane w badaniu zdolności absorpcyjnej Beneficjentów. Działania priorytetu 7. będą zarezerwowane dla projektów strategicznych wpisanych do Dokumentu Programowego. Lista ta zostanie stworzona w oparciu o stan przygotowań poszczególnych projektów (konieczność wydania decyzji środowiskowych, lokalizacyjnych tak, aby w ramach Programu udało się spełnić zasadę N+3) oraz propozycję regionów znajdujących się wzdłuż granicy.

7. POTENCJAŁ WDROŻENIA SFORMALIZOWANYCH FORM WSPÓŁPRACY W EUROREGIONIE

Sformalizowana współpraca w ER może odbywać się w formie EUWT. W skali UE nie jest to na razie zbyt popularne narzędzie współpracy, ale z każdym rokiem liczba ugrupowań działających w UE ulega zwiększeniu⁴⁰.

Stosunkowo niewielka liczba EUWT, które powstały do tej pory, skłoniła Komisję Europejską do sformułowania propozycji zmian w „rozporządzeniu EUWT”⁴¹. Celem wskazanych zmian jest przede wszystkim uproszczenie procedur zakładania i funkcjonowania EUWT.

Należy przyjąć, że w chwili podejmowania decyzji odnośnie ewentualnego założenia EUWT w ER zaproponowane zmiany w „rozporządzeniu EUWT” wejdą już w życie, dlatego też powinny one zostać opisane w ramach niniejszego dokumentu strategicznego⁴².

Zaproponowane poprawki zostały sformułowane w tzw. „nowelizacji rozporządzenia EUWT”. Najważniejsze zmiany dotyczą takich zagadnień jak: członkostwo w ugrupowaniu, treść konwencji i statutu EUWT, cel ugrupowania, proces zatwierdzania przez władze krajowe, prawo właściwe w zakresie zatrudnienia i udzielania zamówień publicznych, a także zakres odpowiedzialności EUWT za zobowiązania. Planowane jest również umożliwienie przystępowania do EUWT instytucjom publicznym z państw trzecich.

Ponadto proponuje się wydłużenie terminu zatwierdzenia EUWT przez państwo członkowskie z trzech do sześciu miesięcy. Dodatkowym elementem, który ma wpłynąć na skrócenie procedury rejestracji ugrupowań jest wprowadzenie zasady „uznania konwencji za zatwierdzoną w drodze milczącej zgody” po upływie wspomnianego, sześciomiesięcznego okresu. W celu zachęcenia nowych członków do przystępowania do już istniejących ugrupowań uproszczono procedurę zmiany konwencji. W okresie programowania 2014-2020, w przypadku przystąpienia nowego członka, konieczne będzie zgłoszenie tego faktu jedynie państwu jego pochodzenia, a nie jak do tej pory wszystkim państwom, z których pochodzą członkowie danego EUWT.

W projekcie nowelizacji postuluje się także rozszerzenie celów EUWT po to, aby „obejmowały również ułatwianie i wspieranie ogólnej współpracy terytorialnej, w tym plano-

⁴⁰ Według stanu na dzień 1 stycznia 2013 r. w UE zostały zarejestrowane 32 EUWT. Największą aktywność w tym zakresie przejawiają instytucje z Węgier, które uczestniczą w 12 ugrupowaniach. Liczba nowych ugrupowań w latach 2011-2012 rosła w tempie 6-7 EUWT rocznie.

⁴¹ Rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej.

⁴² W lutym i w marcu 2012 r. Komitet Regionów wezwał do zastosowania przyspieszonej procedury przyjęcia nowego rozporządzenia EUWT. W tym przypadku zastosowanie procedury przyspieszonej jest wielce prawdopodobne, ponieważ rozporządzenie w sprawie EUWT nie ma charakteru finansowego.

wania strategicznego oraz zarządzania sprawami regionalnymi i lokalnymi zgodnie z polityką spójności i polityką Unii w innych obszarach, co przyczyni się do realizacji strategii „Europa 2020” lub do realizacji strategii makroregionalnych”. W zakresie odpowiedzialności EUWT ponoszącego nieograniczoną odpowiedzialność za zobowiązania planuje się wprowadzenie rozwiązania opartego na zawarciu umowy ubezpieczenia stosowanej do tej pory w przypadku instytucji konsorcjum na rzecz europejskiej infrastruktury badawczej (ERIC).

Proponowane zmiany z całą pewnością przyczynią się do uproszczenia procedur dotyczących tworzenia i działalności EUWT, a co za tym idzie, doprowadzą do wzrostu liczby Ugrupowań.

Wszystkie wyżej wymienione zmiany legislacyjne zaproponowane w nowym pakiecie rozporządzeń są zdecydowanie ukierunkowane na budowanie i rozwój trwałych struktur i powiązań transgranicznych. Zarówno zakres tematyczny jak i konieczność uwzględnienia komponentów inwestycyjnych w każdym z priorytetów nowych programów będą doskonałymi narzędziami wsparcia tworzenia i rozwijania transgranicznych regionów funkcjonalnych. Szczególnie ważne wydają się być wnioski wyciągnięte przez unijne instytucje w zakresie tworzenia i uelastycznienia reguł funkcjonowania EUWT, które jak pokazały powyższe wyniki badań, mogą być efektywną formą instytucjonalną do zarządzania transgranicznymi regionami funkcjonalnymi. Ważnym komponentem wydaje się być także ujednolicenie zasad kwalifikowalności oraz struktur zarządzających programami, co także będzie stymulowało (poprzez ułatwienia prawno-administracyjne w fazie realizacyjnej projektów) wzrost konkurencyjności wśród potencjalnych wnioskodawców.

Powyższe zmiany będą jednak wymagały zacieśnienia współpracy pomiędzy instytucjami na poziomie krajowym (np. pomiędzy MRR RP i MSZ RP) tak, aby wdrażanie zmian przyniosło jak najwięcej korzyści przyszłym wnioskodawcom⁴³.

Jeśli chodzi o dotychczasowe doświadczenia praktyczne związane z tworzeniem EUWT w UE to przy rozpatrywaniu decyzji na temat ewentualnego przekształcenia ER w EUWT należy wziąć pod uwagę następujące informacje⁴⁴:

1. Według stanu na dzień 31.12.2012 r. w UE działały 32 EUWT, zrzeszające ok. 700 JST oraz władz krajowych z 17 państw UE. Obecnie powstaje kolejnych 16 EUWT.
2. W roku 2012 powstały 4 dwustronne EUWT, w tym jedno zrzeszające gminy (wszystkie ze wspomnianych ugrupowań działają na granicach Węgier).
3. Warunkiem niezbędnym do ustanowienia EUWT jest posiadanie środków finansowych. W tym zakresie istnieje bardzo duża rozpiętość finansowa, gdyż budżety już działających EUWT wahają się od 25 000 EUR do 1 500 000 EUR rocznie.

⁴³ „Badanie ewaluacyjne polityki spójności w wymiarze terytorialnym - tworzenie funkcjonalnych obszarów transgranicznych”. Opole, 2011. Autorzy: Mateusz Huk, Maciej Molak. Konsultacje metodologiczne: doc. PhDr. Jiří Winkler, Ph.D.

⁴⁴ Dane pochodzą z dokumentu pt. „Sprawozdanie monitorujące EUWT za 2012 r.”. Bruksela 2013.

4. Praktycznie wszystkie EUWT w przeważającym stopniu bazują na finansowaniu uzyskiwanym w celu realizacji projektów w ramach EWT.
5. Elementem kluczowym dla powstania EUWT jest zatrudnienie personelu (średnia dla działających EUWT wynosi obecnie 4 pracowników na 1 ugrupowanie, ale z reguły liczba zatrudnionych pracowników waha się od 5 do 10 osób).
6. Jedynie 2 z działających EUWT zostały ustanowione w jednym ściśle określonym celu⁴⁵, a zdecydowana większość EUWT nie ustala wcześniej zagadnień, lecz wyraźnie stwierdza, że ich głównym celem jest opracowywanie i realizacja projektów współpracy⁴⁶.

⁴⁵ EUWT Grande Region działa jako organ zarządzający wielostronnym programem współpracy transgranicznej w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej, zaś EUWT Hospital Cerdanya zarządza transgranicznym szpitalem.

⁴⁶ Dlatego też należy oczekiwać, że zakres podejmowanych przez nie działań będzie ulegał zmianom.

8. WYMIANA DOŚWIADCZEŃ NT. TRANSGRANICZNYCH REGIONÓW FUNKcjONALNYCH NA POZIOMIE EUROPEJSKIM

Region funkcjonalny to region domknięty ze względu na spójność interwencji w celu zaspokajania potrzeb socjospołecznych oraz spójność warunków socjoekonomicznych bez ograniczeń w ujęciu geograficznym - ze względu na formalne granice administracyjne (w tym granice państwowe)⁴⁷. Charakterystyczne dla każdego transgranicznego regionu funkcjonalnego jest to, że realizacja celów funkcjonalnych (czyli realizacja tzw. interwencji publicznych) jest znacznie bardziej efektywna, jeśli ma miejsce na płaszczyźnie transgranicznej.

Największy potencjał w zakresie transgranicznej realizacji interwencji publicznych w ER istnieje w przypadku następujących obszarów tematycznych:

- kształcenie zawodowe i rynek pracy,
- promocja turystyki i dziedzictwa kulturowego,
- współpraca instytucjonalna,
- infrastruktura transportowa
- ujednolicenie zasad funkcjonowania systemu zintegrowanego ratownictwa.

Cele funkcjonalne mogą być realizowane w ramach mniej lub bardziej sformalizowanych postaci współpracy – od nieformalnych kontaktów i konsultacji poprzez wspólne projekty aż do sformalizowanych form regionu funkcjonalnego.

Sformalizowaną postacią transgranicznego regionu funkcjonalnego mogą być Europejskie Ugrupowania Współpracy Terytorialnej, które zgodnie z celami Rozporządzenia WE, są instrumentem stworzonym do pokonywania przeszkód utrudniających współpracę terytorialną⁴⁸.

Lista wyzwań i problemów związanych z zacieśnieniem współpracy w ER została opisana w niniejszym dokumencie. Region funkcjonalny może funkcjonować w jednej lub w kilku płaszczyznach jednocześnie. Dla ER Pradziad do potencjalnych funkcji społeczno-gospodarczych, które z pewnością podlegają najszybszej integracji należą: turystyka, rynek pracy, gospodarka oraz działania związane z różnymi formami współpracy instytucjonalnej. W celu realizacji interwencji publicznej opartej na strukturach transgranicznych (np. wsparcie działań na rzecz walki z bezrobociem) mogą zostać powołane mniej lub bardziej sformalizowane formy współpracy.

⁴⁷ *Badanie ewaluacyjne polityki spójności w wymiarze terytorialnym - tworzenie funkcjonalnych obszarów transgranicznych*. Opole, 2011. Autorzy: Mateusz Huk, Maciej Molak. Konsultacje metodologiczne: doc. PhDr. Jiří Winkler, Ph.D.

⁴⁸ *Badanie ewaluacyjne polityki spójności w wymiarze terytorialnym - tworzenie funkcjonalnych obszarów transgranicznych*. Opole, 2011. Autorzy: Mateusz Huk, Maciej Molak. Konsultacje metodologiczne: doc. PhDr. Jiří Winkler, Ph.D.

Chociaż kwestia założenia EUWT w ER (jednego lub kilku o charakterze celowym) stanowi jak na razie zagadnienie o charakterze dyskusyjnym, niemniej jednak przed podjęciem ostatecznej decyzji w tym zakresie warto rozważyć wszystkie argumenty za i przeciw korzystając z doświadczeń instytucji współpracujących na obszarach transgranicznych znacznie bardziej zintegrowanych pod względem instytucjonalnym. Dla osiągnięcia tego celu konieczne jest przeprowadzenie analizy funkcjonujących EUWT oraz dokonanie wyboru partnera strategicznego, którym powinien być ER bardziej zaawansowany pod względem współpracy transgranicznej (najlepiej z obszaru Europy Zachodniej lub Środkowej). W ramach projektu realizowanego z wybranym partnerem powinny zostać przeprowadzone wizyty studyjne w ER partnerskich mające na celu analizę doświadczeń związanych z powołaniem i funkcjonowaniem ER w formie EUWT⁴⁹.

W chwili obecnej priorytetem dla władz ER w tym zakresie powinno być zacieśnienie współpracy w zakresie zarządzania ER oraz FMP (np. w formie powołania wspólnego sekretariatu do oceny projektów w ramach FMP), a także zwiększenie liczby szkoleń (w tym językowych), staży i wyjazdów studyjnych. Największy potencjał jeśli chodzi o utworzenie w ER EUWT o charakterze tematycznym istnieje w przypadku ugrupowania mającego na celu stworzenie wspólnego systemu kształcenia zawodowego. Niewątpliwym elementem przybliżającym możliwość założenia instytucji tego typu jest coraz większa integracja podstaw programowych w Czechach i Polsce. Największą przeszkodą w tym zakresie jest natomiast niemożność korzystania z krajowych systemów dotacyjnych w Czechach i Polsce – jeśli EUWT zostanie utworzone na podstawie przepisów krajowych danego państwa (a tego typu wybór jest w tym zakresie konieczny z uwagi na regulacje obowiązujące na szczeblu europejskim).

Podsumowując wymiana doświadczeń nt. transgranicznych regionów funkcjonalnych na poziomie europejskim stanowi jeden z celów strategicznych ER wymienionych w niniejszej analizie. Do wskazanych celów strategicznych mających na celu wymianę doświadczeń na poziomie europejskim zaliczono również podjęcie działań mających na celu zwiększenie udziału ER w pracach europejskich organizacji regionów transgranicznych oraz projektach międzynarodowej współpracy sieciowej – w tym udziału w europejskich sieciach i organizacjach tematycznych.

Realizacja celów wymienionych powyżej z całą pewnością przyczyni się do rozwoju ER jako transgranicznego regionu funkcjonalnego i zaowocuje wzrostem znaczenia ER na szczeblu europejskim.

⁴⁹ Szczegółowy opis takiego projektu został zamieszczony w dalszej części niniejszego opracowania.

9. REKOMENDACJE W ZAKRESIE REALIZACJI CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH TEMATYCZNYCH

Na podstawie badań gabinetowych oraz badań społecznych sporządzono listę celów i wyzwań dla Euroregionu jako transgranicznego regionu funkcjonalnego, która została opisana w rozdziale nr 5. Niniejsza Strategia ma być z założenia dokumentem praktycznym wskazującym jasne cele i działania jakie należy podjąć, aby założenia te zostały zrealizowane. Dlatego poniżej prezentujemy propozycję projektów strategicznych, które z pewnością przyczyniłyby się do spełnienia wyzwań i celów dla Euroregionu Pradziad w latach 2014–2020. W ramach diagnozy wyzwań i problemów sporządzono także listę potencjalnych realizatorów poszczególnych działań oraz źródła finansowania, w których działania podobnego typu są kwalifikowane. Oczywiście poniższa lista nie wyczerpuje spektra działań, które można by podjąć w celu jeszcze większej efektywności w zacieśnianiu współpracy transgranicznej. Poniższe projekty zostały rozdzielone według kategoryzacji celów, czyli na operacyjne oraz strategiczne.

PROPOZYCJE PROJEKTÓW STRATEGICZNYCH:**1. PLATFORMA WYMIANY INFORMACJI O UPRAWNIENIACH ZAWODOWYCH ORAZ STWORZENIE CENTRÓW CERTYFIKACJI TRANSGRANICZNEJ.**

Cel projektu	Zwiększenie konkurencyjności na rynku pracy oraz zwiększenie szans na zatrudnienie na transgranicznym funkcjonalnym rynku pracy
Potencjalni realizatorzy	Urzędy pracy z obu stron granicy, samorządy, instytucje otoczenia biznesu, zrzeszenia pracodawców, lokalne instytucje działające na rzecz aktywizacji zawodowej
Krótki opis	Jedną ze słabych stron obecnie działającego rynku pracy są bariery związane z nadawaniem i uznawaniem uprawnień specjalistycznych (np. spawacz, pracownik obrabiarki CNC itp.) do wykonywania poszczególnych zawodów w obu krajach. Aby zwiększyć szansę zatrudnienia należałoby stworzyć platformę wymiany informacji o kompetencjach, uprawnieniach i ograniczeniach wykonywania poszczególnych zawodów oraz stworzyć system informacji o możliwości uznawania certyfikatów i uprawnień nabytych w drugim kraju (np. zawierający procedury, dwujęzyczne formularze, dane kontaktowe do centrów prowadzących kursy i egzaminy itp.). W realizacji projektu należałoby skorzystać z doświadczeń i kontaktów bazy EURES. Dodatkową wartością dodaną projektu mogłaby być lista rekomendacji i uproszczeń w prawodawstwie obu krajów, która wspierałaby maksymalną mobilność na wspólnym rynku pracy. Ponadto w ramach projektu zostałyby podjęte działania mające na celu wprowadzenie języka sąsiada do szkół oraz placówek kształcenia ustawicznego
Potencjalne źródło finansowania	POWT, EFS, środki samorządu województwa, PUP
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	<i>Cel operacyjny nr 4:</i> Zmapowanie problemów stojących na przeszkodzie pełnej integracji rynku pracy oraz podjęcie działań mających usunąć te przeszkody. <i>Cel strategiczny nr 6:</i> Stworzenie wspólnego punktu informacji gospodarczej i rynku pracy oraz portalu internetowego mapującego możliwości inwestycyjne członkowskich gmin. <i>Cel strategiczny nr 8:</i> Wsparcie dla realizacji projektów naukowo-badawczych

2. ANALIZA TRANSGRANICZNEGO POTENCJAŁU ROZWOJU SIECI POŁĄCZEŃ KOMUNIKACJI PUBLICZNEJ W ER PRADZIAD

Cel projektu	Zbadanie możliwości wprowadzenia zintegrowanych regularnych połączeń transgranicznych transportu publicznego jako jednego ze stymulantów tworzenia transgranicznego regionu funkcjonalnego
Potencjalni realizatorzy	Samorządy powiatowe, urzędy krajskie, państwowe i prywatne firmy transportowe, lokalne zrzeszenia przedsiębiorców, instytucje otoczenia biznesu i rynku pracy
Krótki opis	Obecna siatka transgranicznych połączeń komunikacji publicznej uniemożliwia sprawne poruszanie się po obszarze funkcjonalnym ER Pradziad. Czas dojazdu komunikacją publiczną do instytucji i miast partnerskich po drugiej stronie granicy jest często niemożliwy, choć odległości często nie przekraczają 20-30 km. Głównym działaniem projektu miałyby być przeprowadzenie analizy dotyczącej potencjału stworzenia transgranicznych połączeń komunikacji publicznej na obszarze ER Pradziad w oparciu o już istniejącą infrastrukturę transportową. Częścią analizy byłoby zbadanie potencjałów poszczególnych grup docelowych (np. turyści, w tym narciarze i turystyka piesza i rowerowa, pracownicy dojeżdżający do pracy, uczniowie na staże itp.), stanu istniejącej infrastruktury oraz możliwości skoordynowania połączeń z lokalnymi (krajowymi) siatkami połączeń. W ramach rekomendacji wynikających z przedmiotowej analizy należałoby stworzyć listę potencjalnych połączeń, ich ekonomicznego i społecznego uzasadnienia, opisu możliwego efektu synergii (np. wzrost liczby turystów, zmniejszenie bezrobocia) oraz możliwości dotowania nierentownych połączeń
Potencjalne źródło finansowania	POWT, urzędy marszałkowskie i krajskie, starostwa powiatowe (od roku 2016 przejmą ustawowy obowiązek koordynacji transportu publicznego), lokalne zrzeszenia przedsiębiorców, MRR, ESPON
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	Cel priorytetu nr 7 POWT 2014+.

3. STWORZENIE NARZĘDZI DLA PRZYJAZNEJ I BARDZIEJ EFEKTYWNEJ ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ BĘDĄCEJ FUNDAMENTEM TRANSGRANICZNEGO REGIONU FUNKCJONALNEGO ER PRADZIAD

Cel projektu	Stworzenie narzędzi wsparcia dla przyjaznych samorządów chcących rozszerzać swą ofertę dla obywateli z drugiej strony granicy
Potencjalni realizatorzy	Samorządy z obu stron granicy oraz podległe im jednostki, zakłady opieki zdrowotnej, urzędy pracy, szkoły, instytucje otoczenia biznesu, służby ratownicze itp.
Krótki opis	Głównym działaniem projektu byłoby stworzenie swoistego przewodnika - narzędzi wymiany informacji oraz standardów obsługi petentów pochodzących z drugiej strony granicy. Stworzenie aktualizowanej bazy danych najczęściej załatwianych spraw (zakładanie działalności gospodarczej, leczenie, formalności związane ze zdarzeniami losowymi, informacje podatkowe, działanie CZECHPOINTu itp.) z krótkim opisem kompetencji poszczególnych organów i instytucji odpowiedzialnych za daną sprawę na obszarze ER Pradziad. Baza danych powinna zostać uzupełniona o aktualizowaną bazę kontaktów do wszystkich instytucji na obszarze ER Pradziad po obu stronach granicy z rozdzieleniem ich kompetencji. Do poszczególnych rodzajów spraw zamieszczono by dwujęzyczne formularze niezbędne do załatwienia formalności w danej sprawie (jeśli jest to możliwe). Dodatkowym działaniem projektu mogłoby być wydawanie ulotek i broszur po PL, CZ, ENG, DE, RU, które zawierałyby najważniejsze zasady postępowania w różnych przypadkach.
Potencjalne źródło finansowania	POWT, środki własne, MRR, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	<i>Cel strategiczny nr 5:</i> Stworzenie platformy współpracy transgranicznej w ramach ER, która będzie centrum inicjatyw transgranicznych, wymiany doświadczeń i nawiązywania partnerstwa

4. HARMONIZACJA KATEGORYZACJI I PARAMETRÓW TECHNICZNYCH DRÓG PROWADZĄCYCH DO PRZEJŚĆ GRANICZNYCH

Cel projektu	Celem projektu/-ów jest podniesienie standardu dróg prowadzących bezpośrednio do przejść granicznych (w przypadku, gdy droga po którejś stronie granicy jest drogą o niższym standardzie
Potencjalni realizatorzy	Samorząd województwa, wojewoda, urzędy krajskie, powiaty, gminy
Krótki opis	Z diagnozy obszaru ER Pradziad wynika, że z 20 przejść granicznych jedynie 4 nie mają żadnych ograniczeń związanych z tonażem pojazdów. W przypadku dodatkowych 6 przejść granicznych dotyczących czeskich gmin (które po polskiej stronie graniczą z samorządami będącymi członkami ER Silesia), jedynie jedno nie posiada ograniczeń. Często się zdarza, że ograniczenie tonażu pojazdów (lub ich wysokości) znajduje się tylko po jednej stronie przejścia granicznego. Niektóre ograniczenia wynikają z kategoryzacji dróg, których tonaż określono w rozporządzeniu, choć ich stan techniczny i parametry są dużo lepsze. Ograniczenia w ruchu dla pojazdów dostawczych i ciężarowych w zdecydowanie negatywny sposób mogą wpływać na obniżenie konkurencyjności firm (koszty transportu na drugą stronę granicy znacząco rosną z powodu objazdu miejsc z ograniczeniami) oraz w przyszłości może negatywnie wpłynąć na rozwój zorganizowanego ruchu turystycznego. Przykładem może być most 4531-3 w Hošticach – na przejściu granicznym Horní Hoštice/Gošcice, droga numer III/4576. Horní Heřmanice – granica z Polską – odcinek o długości 3,8 km.
Potencjalne źródło finansowania	POWT, urzędy marszałkowskie i krajskie, powiaty, gminy, Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, GDDKiA
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	Cel priorytetu nr 7 POWT 2014+

5. STWORZENIE KOMPLEMENTARNEJ OFERTY TURYSTYCZNEJ NA POLSKO-CZESKIM POGRANICZU ER PRADZIAD

Cel projektu	Stworzenie oferty i infrastruktury turystycznej uzupełniającej się po obu stronach granicy, ze szczególnym uwzględnieniem sezonowości poszczególnych ofert
Potencjalni realizatorzy	Samorządy po obu stronach granicy, instytucje regionalne, stowarzyszenia i organizacje turystyczne, zrzeszenia przedsiębiorców z branży turystycznej
Krótki opis	Oferta turystyczna po obu stronach granicy nie jest wyważona i jest uzależniona w bardzo dużym stopniu od pory roku. Po czeskiej stronie znajdują się centra narciarskie z dość dobrą infrastrukturą. W sezonie letnim region jesenicki i krnovski oferuje trasy do turystyki pieszej i rowerowej. Bardzo dużą grupę odwiedzających stanowią polscy turyści. Po stronie czeskiej brak jest jednak miejsc i infrastruktury do uprawiania sportów wodnych. Po polskiej stronie znajdują się natomiast doskonałe warunki przyrodnicze do stworzenia ośrodków sportów wodnych. Na rzece Odrze prowadzone są już pierwsze prace związane z budowaniem przystani kajakowych i jachtowych. Jeziora w okolicy Nysy dają natomiast świetne warunki do uprawiania sportów rodzinnych i rekreacyjnych (np. windsurfing, żaglówki, rowery wodne). W ramach działań projektu należy przygotować studium wykonalności i wskazać miejsca rozwoju infrastruktury w tym zakresie. Po stworzeniu sieciowej infrastruktury należałoby podjąć intensywne działania na rzecz promocji, szczególnie po stronie czeskiej i stworzyć koncepcję wspólnego, komplementarnego produktu turystycznego na każdą porę roku. Dodatkowo należy rozważyć możliwość stworzenia wspólnych systemów rezerwacyjnych. Częścią tej oferty może być także istniejąca już sieć ścieżek rowerowych przecinających granicę. Ponadto w ramach projektu zostaną zrealizowane działania mające na celu powstawanie klastrów transgranicznych działających w dziedzinie turystyki
Potencjalne źródło finansowania	POWT, samorządy z obu stron granic, środki pozyskane w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego, instytucje odpowiedzialne za gospodarkę wodną
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	<i>Cel operacyjny nr 5:</i> Wypromowanie wspólnej marki turystycznej jako głównej szansy rozwojowej ER

6. STWORZENIE WSPÓLNEGO SYSTEMU RADIOTELEKOMUNIKACYJNEGO W RAMACH SYSTEMU SZYBKIEGO REAGOWANIA DLA SŁUŻB RATOWNICZYCH Z OBU STRON GRANICY

Cel projektu	Stworzenie funkcjonalnego i kompatybilnego systemu komunikacji pomiędzy jednostkami i centrami operacyjnymi służb ratownictwa po obu stronach granicy
Potencjalni realizatorzy	Samorządy powiatów i urzędy krajskie, centra operacyjne komend straży pożarnych i policji oraz straży granicznej, jednostki ratownictwa wodnego oraz dysponenti zespołów ratownictwa medycznego
Krótki opis	Podstawowym problemem obecnego funkcjonowania zintegrowanego systemu ratownictwa w kontekście współpracy transgranicznej jest brak kompatybilnych systemów radiotelekomunikacyjnych, co zdecydowanie utrudnia i wydłuża procedury podejmowania wspólnych interwencji. Głównym działaniem projektu byłoby stworzenie wspólnego systemu komunikacji pomiędzy jednostkami służb systemu ratownictwa wzdłuż granicy oraz włączenie w to centrów operacyjnych poszczególnych służb. Projekt ten powinien zostać uzupełniony o serię szkoleń i seminariów dotyczących różnic w procedurach prowadzenia interwencji i hierarchii decyzyjności w przypadku prowadzenia wspólnych działań ratowniczych
Potencjalne źródło finansowania	POWT, komendy wojewódzkie i krajskie, samorządy po obu stronach granicy
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	Cel priorytetu nr 5 i 11 POWT 2014+

7. MODEL WYMIANY DOŚWIADCZEŃ OPARTY NA DZIAŁANIU LOKALNYCH GRUP DZIAŁANIA DLA CZŁONKÓW ER NIELEŻĄCYCH W BEZPOŚREDNIEJ BLISKOŚCI GRANICY

Cel projektu	Stworzenie modelu wsparcia rozwoju wymiany doświadczeń i zacieśniania partnerstwa dla instytucji i organizacji będących członkami ER, ale oddalonymi od granicy
Potencjalni realizatorzy	Członkami ER (gminy, powiaty, NGO's, szkoły, instytucje zrzeszające przedsiębiorców, organizacje turystyczne itp.) nieleżące w bezpośredniej bliskości granicy
Krótki opis	Większa odległość od granicy instytucji partnerskich wymaga trochę innego modelu współpracy niż dla podmiotów leżących w bezpośredniej bliskości granicy. Ze względu na ograniczone możliwości codziennych kontaktów warto jest stworzyć modele zacieśniające współpracę i przynoszące maksymalne korzyści z członkostwa w ER Pradziad. Choć istnieją dobrze działające partnerstwa (Ozimek – Rymařov, Opole – Ołomuniec itp.) oddalonych od siebie instytucji, to warto jest tworzyć trwałe i funkcjonalne narzędzia rozwoju partnerstwa. Ciekawym sposobem wydaje się być „lustrzane” zakładanie po obu stronach granicy tzw. Lokalnych Grup Działania, które są odpowiedzialne za tworzenie i rozwój partnerstwa w danej dziedzinie np. wykorzystanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, rozwój ruchu turystycznego, wymiana młodzieży i edukacja zawodowa itp. W skład poszczególnych grup, zależnie od tematyki jej pracy, wchodziłoby przedstawiciele władz lokalnych, NGO, szkół, instytucji zrzeszających przedsiębiorców, organizacji turystycznych itp. W każdym partnerskim regionie powoływałoby daną grupę tematyczną, która by się regularnie spotykała z grupą z drugiej strony granicy w celu wymiany doświadczeń, tworzenia nowych inicjatyw, organizacji pobytów wymiennych itp.
Potencjalne źródło finansowania	POWT, gminy, NGOs, partnerstwo publiczno-prywatne
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	<i>Cel strategiczny nr 2:</i> Zachęcenie nowych gmin do członkostwa w ER

8. PROMOCJA TURYSTYCZNA ER PRADZIAD

Cel projektu	Zwiększenie dostępności informacji na temat atrakcji turystycznych ER w Czechach i Polsce oraz poza granicami obydwu krajów
Potencjalni realizatorzy	JST, organizacje turystyczne działające na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym
Krótki opis	Jednym z elementów ograniczających rozwój turystyki w ER jest niedostateczna ilość podejmowanych działań promujących atrakcje turystyczne Euroregionu a skierowanych przede wszystkim do grup docelowych spoza obszaru ER. W ramach projektu konieczne jest stworzenie atrakcyjnej wizualnie i merytorycznie strony internetowej (w co najmniej 5 mutacjach językowych), nowoczesnego logotypu ER wraz z hasłem (w kilku językach), zredagowanie wydawnictw prezentujących atrakcje ER w formie pakietów turystycznych (w tym również skierowanych do innych niż mieszkańcy Czech i Polski grup docelowych). Ponadto do rozważenia jest również przeprowadzenie kampanii billboardowych oraz kampanii reklamowej w TV. W celu dotarcia do turysty indywidualnego konieczne jest również przeprowadzenie kampanii promocyjnej w czasopiśmie turystycznych, tzw. in-flight magazines (artykuły sponsorowane) oraz na światowych portalach turystycznych (np. Tripadvisor, Lonely Planet)
Potencjalne źródło finansowania	POWT, Fundusz Wyszehradzki, środki samorządu województwa/kraju
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	<i>Cel operacyjny nr 5:</i> Wypromowanie wspólnej marki turystycznej jako głównej szansy rozwojowej ER

9. PROMOCJA EUROREGIONALNYCH INWESTYCJI TURYSTYCZNYCH REALIZOWANYCH W TRYBIE PARTNERSTWA PUBLICZNO-PRYWATNEGO

Cel projektu	Doprowadzenie do realizacji inwestycji w zakresie infrastruktury turystycznej przy udziale JST z ER
Potencjalni realizatorzy	JST, firmy prywatne, organizacje pozarządowe, organizacje turystyczne działające na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym
Krótki opis	W ramach projektu można przeprowadzić następujące działania: - działania edukacyjne skierowane do pracowników JST oraz decydentów mające na celu wzrost wiedzy na temat projektów realizowanych w formule PPP, - sprowadzenie do ER firm, które będą zainteresowane realizacją projektów turystycznych w formule PPP (np. hotele, aquaparki, pola golfowe, stoki narciarskie)
Potencjalne źródło finansowania	POWT, Fundusz Wyszehradzki, Forum Polsko-Czeskie, środki samorządów gminnych i powiatowych
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	<i>Cel operacyjny nr 5:</i> Wypromowanie wspólnej marki turystycznej jako głównej szansy rozwojowej ER

10. MAŁA INFRASTRUKTURA TURYSTYCZNA W ER PRADZIAD

Cel projektu	Zmapowanie możliwości w zakresie realizacji inwestycji polegających na budowie małej infrastruktury turystycznej
Potencjalni realizatorzy	JST, LGD, organizacje pozarządowe, organizacje turystyczne działające na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym
Krótki opis	W ramach projektu zostaną przeprowadzone działania mające na celu zmapowanie terenu ER pod kątem możliwości rozwoju drobnej infrastruktury turystycznej (przede wszystkim w aspekcie transgranicznym)
Potencjalne źródło finansowania	POWT, PROW, RPO, Fundusz Wyszehradzki, Forum-Polsko Czeskie, środki samorządów gminnych i powiatowych, środki samorządu województwa/kraju.
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	<i>Cel operacyjny nr 5:</i> Wypromowanie wspólnej marki turystycznej jako głównej szansy rozwojowej ER

11. SZKOLENIA DLA PRACOWNIKÓW OBSŁUGUJĄCYCH RUCH TURYSTYCZNY, ABSOLWENTÓW ORAZ UCZNIÓW SZKÓŁ ZAWODOWYCH O PROFILU TURYSTYCZNYM

Cel projektu	Dostosowanie umiejętności zawodowych i językowych pracowników obsługujących ruch turystyczny, absolwentów oraz uczniów szkół zawodowych o profilu turystycznym w ER do potrzeb turystów z PL i CZ oraz grup docelowych pochodzących z innych państw i kręgów kulturowych
Potencjalni realizatorzy	JST, MŚP, szkoły zawodowe, organizacje turystyczne działające na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym, PUP, WUP
Krótki opis	W ramach projektu zostaną przeprowadzone szkolenia językowe (CZ, PL, ENG, DE, RUS), szkolenia w zakresie odmienności kulturowych, mentalności, zwyczajów oraz przyzwyczajzeń kulinarnych turystów pochodzących z poszczególnych krajów europejskich oraz innych kręgów kulturowych. Do projektu można również wprowadzić działania mające na celu tłumaczenie stron internetowych, ulotek, kart dań w restauracjach oferowanych przez firmy turystyczne działające na terenie ER
Potencjalne źródło finansowania	POWT, EFS, Fundusz Wyszehradzki, środki samorządów gminnych i powiatowych, środki samorządu województwa/kraju
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	<i>Cel operacyjny nr 4:</i> Zmapowanie problemów stojących na przeszkodzie pełnej integracji rynku pracy oraz podjęcie działań mających usunąć te przeszkody

12. ROZSZERZENIE ZAKRESU TERYTORIALNEGO EUROREGIONU PRADZIAD

Cel projektu	Pozyskanie nowych gmin członkowskich w ER Pradziad
Potencjalni realizatorzy	ER w Czechach i Polsce, gminy w Czechach i Polsce
Krótki opis	ER posiada duży potencjał rozwojowy w zakresie pozyskania nowych gmin członkowskich. Na terenie działania ER istnieje co najmniej 30 gmin, w przypadku których istnieje realne prawdopodobieństwo, że mogą stać się nowymi członkami ER. W ramach projektu zostanie opracowana szczegółowa analiza mająca na celu dobranie jak najbardziej odpowiednich par w celu zawarcia umów partnerskich pomiędzy gminami. Ponadto zostanie przeprowadzona seria spotkań mających na celu nawiązanie partnerstw oraz skłonienie gmin do członkostwa w ER. Spotkania przedstawicieli gmin mogą być prowadzone przez dwujęzycznych doradców. Częścią projektu będzie kampania promocyjna wśród gmin, w ramach której przyszłym członkom ER zostaną przedstawione możliwości i wymierne korzyści wynikające z członkostwa w ER
Potencjalne źródło finansowania	POWT, gminy, Europa dla Obywateli
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	<i>Cel strategiczny nr 2:</i> Zachęcenie nowych gmin do członkostwa w ER

13. ANALIZA FUNKCJONOWANIA SYSTEMU OCENY I WDRAŻANIA FMP W ER PRADZIAD

Cel projektu	Uproszczenie zasad oceny i wdrażania FMP w Euroregionie
Potencjalni realizatorzy	ER, gminy
Krótki opis	W ramach projektu zostanie opracowana szczegółowa analiza funkcjonowania systemu oceny i wdrażania FMP w ER Pradziad. W ramach analizy zostaną przeprowadzone: badanie gabinetowe, badania ankietowe z udziałem beneficjentów, wywiady pogłębione z osobami odpowiedzialnymi za realizację FMP w ER. Celami szczegółowymi projektu będą przede wszystkim: dokładna analiza odmienności w procesie oceny, kontraktowania i rozliczania środków (wraz z przeanalizowaniem możliwości przeniesienia dobrych rozwiązań na drugą stronę granicy) oraz skrócenie czasu oczekiwania na środki
Potencjalne źródło finansowania	POWT
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	<i>Cel operacyjny nr 1:</i> Uproszczenie zasad funkcjonowania FMP

14. AKTYWIZACJA DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH PRZEZ ORGANIZACJE SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W ER PRADZIAD

Cel projektu	Zwiększenie udziału NGO w absorpcji FMP ER Pradziad
Potencjalni realizatorzy	ER, gminy, organizacje zrzeszające NGO
Krótki opis	W ramach projektu doszłoby do realizacji szeregu warsztatów i szkoleń dla NGO dotyczących możliwości aplikowania o środki w ramach FMP oraz tzw. „dużych grantów” POWT RCz-RP, a także sytuacji „trzeciego sektora” w kraju sąsiednim. Częścią projektu mogłaby być również giełda partnerstwa dla NGO z Czech i Polski oraz inne formy aktywnego wyszukiwania partnerów (np. organizacja spotkań dla potencjalnych, partnerskich NGO)
Potencjalne źródło finansowania	POWT, gminy
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	<i>Cel operacyjny nr 7:</i> Aktywizacja NGO w ramach FMP

15. STWORZENIE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH WZMACNIAJĄCYCH MOŻLIWOŚCI PREFINANSOWANIA PROJEKTÓW

Cel projektu	Zapewnienie instrumentów finansowych wzmacniających możliwości instytucji świadczących usługi publiczne w zakresie prefinansowania projektów realizowanych w ramach POWT
Potencjalni realizatorzy	Euroregiony, gminy (również spoza obszaru ER)
Krótki opis	Projekt polegałby na stworzeniu instrumentu finansowego w postaci fundusz pożyczkowego, który oferowałby tanie linie kredytowe dla instytucji publicznych i NGO będących beneficjentami FMP. W tym zakresie możliwa jest również współpraca z innymi ER)
Potencjalne źródło finansowania	POWT, gminy
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	<i>Cel operacyjny nr 1:</i> Uproszczenie zasad funkcjonowania FMP

16. WYMIANA KNOW-HOW Z INNYMI EUROPEJSKIMI EUROREGIONAMI

Cel projektu	Nawiązanie współpracy z bardziej zaawansowanym pod względem integracji transgranicznej ER (najlepiej z Europy Zachodniej lub Środkowej)
Potencjalni realizatorzy	Euroregiony, gminy (również spoza obszaru ER)
Krótki opis	Projekt polegałby na nawiązaniu współpracy z bardziej zaawansowanym pod względem integracji transgranicznej ER (najlepiej z Europy Zachodniej lub Środkowej). W tym zakresie możliwa jest również realizacja projektu sieciowego (w tym współpraca z innymi instytucjami publicznymi z obszaru polsko-czeskiego pogranicza). W ramach projektu organizowane byłyby szkolenia, wizyty studyjne i staże
Potencjalne źródło finansowania	Program stanowiący kontynuację Interreg IV, Fundusz Wyszehradzki, PO Europa Środkowa, Europa dla Obywateli
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	<i>Cel strategiczny nr 1:</i> Nawiązanie współpracy z bardziej zaawansowanym pod względem transgranicznym ER

17. AKTYWIZACJA SZKÓŁ WYŻSZYCH ORAZ INSTYTUCJI NAUKOWYCH W CELU REALIZACJI POLSKO-CZESKICH PROJEKTÓW BADAWCZO-ROZWOJOWYCH

Cel projektu	Zwiększenie ilości polsko-czeskich projektów badawczo-rozwojowych w Euroregionie Pradziad
Potencjalni realizatorzy	Szkoły wyższe oraz jednostki badawczo-rozwojowe z obu stron granicy, jednostki samorządu terytorialnego, instytucje otoczenia biznesu
Krótki opis	Jedną z dziedzin, która stanowi szczególny temat zainteresowania instytucji działających na szczeblu europejskim jest współpraca w dziedzinie projektów badawczo-rozwojowych. W chwili obecnej tego typu projekty realizowane na terenie Euroregionu należą do rzadkości. Niniejszy projekt polegałby na zorganizowaniu serii spotkań z udziałem potencjalnych realizatorów projektów transgranicznych z obu stron granicy
Potencjalne źródło finansowania	POWT, EFS, 8 Program Ramowy
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	<i>Cel strategiczny nr 8:</i> Wsparcie dla realizacji projektów naukowo-badawczych

18. REWITALIZACJA POŁĄCZENIA WĄSKOTOROWEGO OSOBLAHA-RACŁAWICE ŚLĄSKIE

Cel projektu	Stworzenie wspólnego polsko-czeskiego produktu turystycznego w postaci transgranicznej kolejki wąskotorowej
Potencjalni realizatorzy	JST, NGO
Krótki opis	W ramach projektu zostaną zrealizowane inwestycje mające na celu utworzenie połączenia wąskotorowego na trasie Osoblaha-Racławice Śląskie. Po utworzeniu etapu inwestycyjnego projektu zostaną podjęte działania mające na celu wypromowanie wspólnego polsko-czeskiego produktu turystycznego na obszarze wsparcia POWT oraz poza obszarem pogranicza czesko-polskiego
Potencjalne źródło finansowania	POWT, RPO
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	<i>Cel strategiczny nr 9.</i> Zacieśnienie współpracy w zakresie planowania przestrzennego

Bibliografia:

Badanie ewaluacyjne polityki spójności w wymiarze terytorialnym - tworzenie funkcjonalnych obszarów transgranicznych. Opole, 2011. Autorzy: Mateusz Huk, Maciej Molak. Konsultacje metodologiczne: doc. PhDr. Jiří Winkler, Ph.D.

Euroregiony na granicach Polski 2003, Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Wrocław 2004.

Euroregiony na granicach Polski 2007, red. M. Czekaj, US, Wrocław 2007.

Euroregion Pradziad - 10 lat, Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pradziad, Prudnik 2007.

Euroregion Pradziad - w kulturze europejskiej - Ziemia Prudnicka - Rocznik 2003.

Euroregiony na granicach Polski 2007 - Główny Urząd Statystyczny. Warszawa 2008.

Kornak A.S., Rapacz A., *Zarządzanie turystyką i jej podmiotami w miejscowości i regionie*, AE, Wrocław 2001.

Łoboda J., Wyrzykowski J., *Wybrane problemy metodologiczne hierarchizacji miejscowości turystycznych i węzłów komunikacyjnych*, „Problemy Zagospodarowania Ziemi Górskich” 1971 nr 9.

Markovská Věra. *Podpora rozvoje cestovního ruchu v Jeseníkách. Geografická analýza.* Brno 2012.

Monografia Parku Krajobrazowego Góry Opawskie, red. K. Dubiel, Opole 1993.

Perception of Cross-border Cooperation in the Czech and Polish Border Area on the Example of the Jeseník Region, Acta universitatis Palackianae Olomucensis – Geographica.

Perspektiva cestovního ruchu v Jeseníkách. Impulsy k regionální diskusi a k dalšímu rozvoji. Aachen / Cáchy, prosinec 2006.

Prezentujemy euroregion Pradziad, projekt przy wsparciu UE, Biuro Euroregionu Pradziad, Prudnik 2007.

Regionalne aspekty rozwoju turystyki, red. G. Gołembski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Poznań 1999.

Roszkowska L., Roszkowski R., *Rozwój współpracy transgranicznej na granicach Polski na przykładzie euroregionu Pradziad*, Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pradziad, Prudnik 2007.

Sprawozdanie monitorujące EUWT za 2012 r., Bruksela 2013.

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r., Opole, 2012.

Współpraca i integracja w turystyce w euroregionie Nysa w perspektywie członkostwa w Unii Europejskiej, red. A. Rapacz, AE, Wrocław 2004.

Węcka Bożena, *Dysproporcje w zagospodarowaniu turystycznym polskiej i czeskiej części euroregionu Pradziad*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. 2009, nr 50, 95—104.

Trzcielińska-Polus Aleksandra. *Euroregion Pradziad. Pierwszy etap nowej formy współpracy transgranicznej.* (w:) *Śląsk Opolski i Opawski w kierunku standardów europejskich* - Uniwersytet Śląski w Opawie, Opawa 1999, praca zbiorowa pod redakcją Bogumila Kokoli i Edyty Ondřejovej.

Załącznik nr 1.**ZESTAWIENIE TRANSGRANICZNYCH PROJEKTÓW Z ZAKRESU
INFRASTRUKTURY DROGOWEJ W EUROREGIONIE PRADZIAD.****BUDOWA INFRASTRUKTURY DROGOWEJ TŘEMEŠNA – LIPTAŇ – DIVČÍ HRAD –
HLINKA – SLEZSKÉ PAVLOVICE – LASKOWICE – OLBRACHCICE – BIAŁA – POGÓRZE**

Cel projektu	Celem projektu jest przeciwdziałanie marginalizacji terenów przygranicznych oraz budowa i podniesienie standardu dróg prowadzących do przejść granicznych co w istotny sposób wpłynie na pobudzenie, rozwój gospodarczy oraz turystyczny terenów przygranicznych.
Potencjalni realizatorzy	Powiat Prudnicki, Gmina Lubrza, Gmina Biała, Republika Czeska: Slezské Pavlovice, Hlinka, Třemešna
Krótki opis	Projekt zakłada modernizację i budowę dróg pozwalających na stworzenie połączenia polsko-czeskiego spinającego istotne drogi na pograniczu: krajowe - czeską drogę nr 57 i polską nr 40 oraz wojewódzkich po stronie polskiej będą to 414, 417, 407, po stronie czeskiej 457. Projekt pozwoli przełamać marginalne położenie takich miejscowości jak: Třemešna, Liptaň, Divčí Hrad, Hlinka, Osoblacha, Slezské Pavlovice, Olszynka, Olbrachcice, Biała, Ligota Bialska, Pogórze, Górka Prudnicka, Łącznik. Dzięki realizacji projektu pobudzony zostanie rozwój gospodarczy i ruch turystyczny na pograniczu polsko-czeskim. Zakres rzeczowy projektu: - podział oraz wykup i wyznaczenie granic działek, - budowa nowej jezdni z nawierzchni sztywnej (betonowej) na podłożu G1 oraz modernizacja istniejących odcinków drogi o łącznej długości ok. 50 km, po 50% z obu stron granicy. - budowa nowego wiaduktu nad torami kolejowymi, - budowa rowu z odcinkiem kanalizacji deszczowej, - poprawa systemu oznakowania, - promocja projektu.
Potencjalne źródło finansowania	EFRR, urzędy marszałkowskie i krajskie, Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, GDDKiA, Powiat Prudnicki, Gminy
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	<i>Cel priorytetu nr 7 POWT 2014+</i> Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych

**BUDOWA INFRASTRUKTURY DROGOWEJ
SLEZSKÉ PAVLOVICE – DYTMARÓW – SKRZYPIEC – LUBRZA – PRĘŻYNKA**

Cel projektu	Celem projektu jest przeciwdziałanie marginalizacji terenów przygranicznych oraz podniesienie standardu dróg prowadzących do przejść granicznych.
Potencjalni realizatorzy	Powiat Prudnicki, Gmina Lubrza, Gmina Slezské Pavlovice
Krótki opis	Modernizacja drogi Slezské Pavlovice – Dytmarów – Skrzypiec – Lubrza – Prężynka – Prudnik (skrzyżowanie z drogą krajową Nr 41) pozwoli przeciwdziałać marginalizacji terenów położonych z obu stron granicy w tym zwłaszcza Slezskich Pavlovice, które położone są w enklawie oddalonej od głównych szlaków komunikacyjnych, powstanie połączenie z powiatowym ośrodkiem miejskim – Prudnikiem i funkcjonującą tu strefą ekonomiczną. Realizacja projektu spowoduje połączenie Pavlovic z drogą krajową nr 40 i wojewódzka nr 414, niewątpliwie wpływając również na rozwój ruchu turystycznego w obu kierunkach a także pobudzając gospodarkę. Po stronie polskiej zmodernizowanych zostanie ok. 14 km dróg powiatowych i gminnych, strona czeska ok 1 km, z możliwością przedłużenia. Zakres rzeczowy projektu: - podział oraz wykup i wyznaczenie granic działek, - budowa nowej jezdni z nawierzchni sztywnej (betonowej), na podłożu G1, - przebudowa i modernizacja drogi: przebudowa drogi wraz z chodnikiem i wjazdami, budowa ścieżki pieszo- rowerowej, budowa kanalizacji deszczowej z odprowadzeniem do istniejącego cieku wodnego, budowa oświetlenia, budowa placów rekreacyjnych, - modernizacja mostu na drodze gminnej, - budowa rowu z odcinkiem kanalizacji deszczowej, - wykonanie oznakowania pionowego i poziomego, - tablice informacyjne i promocja projektu.
Potencjalne źródło finansowania	EFRR, urzędy marszałkowskie i krajские, Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, GDDKiA, Powiat Prudnicki, Gmina Lubrza, Gmina Slezské Pavlovice
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	<i>Cel priorytetu nr 7 POWT 2014+</i> Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych

PRZEBUDOWA DRÓG POWIATOWYCH NA ODCINKU NYSA – BIAŁA NYSKA – MORÓW – KIJÓW – SŁAWNIOWICE – GRANICA PAŃSTWA (PL) – SUPIKOVICE (CZ)

Cel projektu	Celem projektu jest podniesienie standardu dróg prowadzących do przejść granicznych.
Potencjalni realizatorzy	Powiat Nyski/Powiatowy Zarząd Dróg w Nysie, Kraj Ołomuniecki
Krótki opis	– Połączenie obszarów atrakcyjnych turystycznie – Zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiatu nyskiego – Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego Zakres rzeczowy projektu: Przebudowa drogi na długości ok. 15,12 km. Wykonanie nowej nawierzchni drogi, poprawa systemu odwodnienia, przebudowa istniejącej infrastruktury technicznej oraz istniejących obiektów inżynierskich.
Potencjalne źródło finansowania	EFRR, urzędy marszałkowskie i krajskie, Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, GDDKiA, Powiat Nyski/Powiatowy Zarząd Dróg w Nysie, Kraj Ołomuniecki
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	<i>Cel priorytetu nr 7 POWT 2014+</i> Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych

PRZEBUDOWA DROGI POWIATOWEJ NA ODCINKU DK 40 GŁUCHOŁAZY – GIERAŁCICE (GRANICA PAŃSTWA) – BISKUPÓW (PL) – KOLNOVICE (CZ)

Cel projektu	Celem projektu jest podniesienie standardu dróg prowadzących do przejść granicznych.
Potencjalni realizatorzy	Powiat Nyski/Powiatowy Zarząd Dróg w Nysie, Kraj Ołomuniecki
Krótki opis	– Połączenie obszarów atrakcyjnych turystycznie – Zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiatu nyskiego – Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego Zakres rzeczowy projektu: Przebudowa drogi na długości ok.8,22 km. Wykonanie nowej nawierzchni drogi, poprawa systemu odwodnienia, przebudowa istniejącej infrastruktury technicznej oraz istniejących obiektów inżynierskich.
Potencjalne źródło finansowania	EFRR, urzędy marszałkowskie i krajskie, Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, GDDKiA Powiat Nyski/Powiatowy Zarząd Dróg w Nysie, Kraj Ołomuniecki
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	<i>Cel priorytetu nr 7 POWT 2014+</i> Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych

PRZEBUDOWA DRÓG POWIATOWYCH NA ODCINKU OD DK46 – WILAMOWA – TRZEBOSZOWICE – DZIEWIĘTLICE – GRANICA PAŃSTWA (PL) – ŻULOWA (CZ)

Cel projektu	Celem projektu jest podniesienie standardu dróg prowadzących do przejść granicznych.
Potencjalni realizatorzy	Powiat Nyski/Powiatowy Zarząd Dróg w Nysie, Kraj Ołomuniecki
Krótki opis	– Połączenie obszarów atrakcyjnych turystycznie – Zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiatu nyskiego – Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego Zakres rzeczowy projektu: Przebudowa drogi na długości ok.6,15 km. Wykonanie nowej nawierzchni drogi, poprawa systemu odwodnienia, przebudowa istniejącej infrastruktury technicznej oraz istniejących obiektów inżynierskich.
Potencjalne źródło finansowania	EFRR, urzędy marszałkowskie i krajskie, Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, GDDKiA Powiat Nyski/Powiatowy Zarząd Dróg w Nysie, Kraj Ołomuniecki
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	<i>Cel priorytetu nr 7 POWT 2014+</i> Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych

BUDOWA TRANSGRANICZNEJ DROGI WIESZCZYNA-JINDŘICHOV

Cel projektu	Poprawa dostępności komunikacyjnej turystycznych obszarów Gmin Prudnik oraz Jindřichov poprzez budowę transgranicznej drogi.
Potencjalni realizatorzy	Gmina Prudnik Obce Jindřichov
Krótki opis	Projekt swoim zakresem rzeczowym obejmować będzie budowę transgranicznej drogi łączącej miejscowość Wieszczyzna (Gmina Prudnik) z miejscowością Jindřichov o długości 7 km: w tym odcinek Wieszczyzna – granica państwa o długości 1 km oraz granica państwa – Jindřichov o długości 6 km. Droga będące przedmiotem niniejszego projektu stanowić będzie ciąg komunikacyjny łączący się z jednej strony z drogą powiatową nr 1616 O (odcinek Prudnik – Dębowiec – granica powiatów prudnickiego i nyskiego) oraz z drugiej strony z drogą nr 457. Droga powiatowa nr 1616 O jest częścią szlaku Via Montana – trasy turystycznej dla zmotoryzowanych ciągnącej się od południa Europy tj. Półwyspu Bałkańskiego przez Karpaty, Sudety do Europy Zachodniej. Trasa ta została opracowana w wyniku realizacji Programu CIII INTERREG CADESES.
Potencjalne źródło finansowania	POWT RCz-RP 2014-2020.
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	<i>Cel priorytetu nr 7 POWT 2014+</i> Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych

INFRASTRUKTURA DROGOWA ŁĄCZĄCA GMINĘ PACZKÓW I GMINĘ JAVORNÍK

Cel projektu	Podniesienie standardu i usunięcie niedoboru w infrastrukturze drogowej łączącej Gminę Paczków i Gminę Javorník
Potencjalni realizatorzy	Gmina Paczków przy współpracy z Gminą Javorník
Krótki opis	Projekt dotyczy drogi gminnej nr 1436 mieszczącej się w Kamienicy, która łączy się z drogą w miejscowości Bílá Voda. Jest to droga o długości ok. 1,1 km łącząca Gminę Paczków z Gminą Javorník. Zakres prac dotyczy wyznaczenia granic przed geodetę, następnie nastąpi mechaniczna rozbiórka nawierzchni, wykonanie korytowania na całej długości drogi, wykonanie i zagęszczenie mechaniczne warstwy odsączającej, podbudowa z kruszywa łamanego, nawierzchnia z mieszanki mineralno-bitumicznej oraz wywiezienie gruzu z terenu remontowanej drogi. Należy podkreślić, że trasa dla partnera z Czech jest skrótem do drogi wojewódzkiej prowadzącej do Paczkowa, Złotego Stoku oraz drogi krajowej nr 46 biegnącej po obwodnicy prowadzącej m.in. z Nysy do Kłodzka. Natomiast mieszkańcom Kamienicy umożliwia skróty do Javorníka, jak i Jeseníka. Jest licznie uczęszczana przez kierowców, rowerzystów jak i pieszych, ze względu na ciekawe walory turystyczne tj. panorama pobliskich Gór Złotych, posiadanie obiektów o wartości historycznej. Dogodne połączenie powoduje znaczne skrócenie trasy dla uczęszczających tą drogą. Mieszkańcy korzystają systematycznie z usług świadczonych w przygranicznych miejscowościach na danym terenie. Remont drogi spowoduje poprawę standardu infrastruktury drogowej, poprawę bezpieczeństwa oraz szansę na dalszy lepszy rozwój współpracy pomiędzy partnerami. Projekt wzbogaci zasób doświadczeń w realizacji nowych inwestycji oraz da szansę na planowanie kolejnych ważnych dla rozwoju transgraniczności operacji.
Potencjalne źródło finansowania	POWT 2014+, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Wodnej.
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	<i>Cel priorytetu nr 7 POWT 2014+</i> Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych.

**ZWIĘKSZENIE MOBILNOŚCI W REJONIE TRANSGRANICZNYM
POWIATU PRUDNICKIEGO, POWIATU NYSKIEGO, KRAJU OŁOMUNIECKIEGO
ORAZ KRAJU MORAWSKO-ŚLĄSKIEGO POPRZECZ ŁĄCZENIE WĘZŁÓW
DRUGORZĘDNYCH I TRZECIORZĘDNYCH Z INFRASTRUKTURĄ TEN-T.**

Cel projektu	Głównym celem projektu jest połączenie sieci dróg regionalnych i lokalnych z rejonu transgranicznego tj. Powiatu Prudnickiego, Powiatu Nyskiego, Kraju Ołomunieckiego oraz Kraju Morawsko-śląskiego oraz skomunikowanie obszarów zagrożonych marginalizacją, poprzez budowę, modernizację i podniesienie standardu dróg prowadzących z zagrożonych terenów do węzłów komunikacyjnych i włączeniu ich do sieci TEN-T. Celami pośrednimi są: – Połączenie obszarów atrakcyjnych turystycznie – Zwiększenie dostępności komunikacyjnej obszarów – Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego
Potencjalni realizatorzy	Urzędy marszałkowskie i krajskie, Powiat Prudnicki, Gmina Głuchołazy, Gmina Głogówek, Powiat Nyski/Powiatowy Zarząd Dróg w Nysie, Miasto Złoté Hory, Obec Mikulowice, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Ołomuńcu, Gmina Osoblaha

Krótki opis

Przygraniczne tereny na styku Województwa Opolskiego, Kraju Ołomunieckiego i Kraju Morawsko-Śląskiego należą do najbardziej zmarginalizowanych obszarów pogranicza, z najwyższą stopą bezrobocia. Realizacja projektu pozwoli na zdecydowanie lepsze skomunikowanie w/w obszaru i spięcie z siecią dróg wojewódzkich (czeskie 453, 454, 455, 445, 451, polskie 411, 416, 414, 401, 415 a także 406, 416, 409, 417 i 407); krajowych (czeskie: 44, 57, a także 45 i 60 oraz polskie: 41, 40, 46) i w końcu (5 miejscach) z autostradą A4 (węzły w Gogolinie, Dąbrowce Grn., Prądach, Młodoszowicach k. Grodkowa, Łanach k. Ujazdu), która jest w europejskiej sieci TEN-T. Mowa o terenach położonych wzdłuż czeskich dróg 457 (odcinek wcześniej zrealizowany Mikulovice – Złate Hory) i 445 (ze Złatych Hor w kierunku Hermanovic – do wykonania w ramach projektu), w pobliżu polskiej drogi krajowej 40 (od polskiego Podlesia k. Złatych Hor po Głogówek). Udrożnione zostanie też zostanie także połączenie ww terenów z drogą krajową 41 (pl) i 57 (cz) w okolicach Prudnika i Wysokiej. Realizacja projektu pozwoli na poprawę bezpieczeństwa, umożliwi szybsze oraz sprawniejsze reagowanie służb (straży pożarnej, policji, ratownictwa medycznego) w trakcie katastrof i zagrożeń na pograniczu oraz wpłynie na rozwój gospodarczy, w tym turystyki w regionie.

ZAKRES RZECZOWY PROJEKTU

Modernizacja drogi powiatowej (powiaty: prudnicki i nyski) Łąka Prudnicka – Moszczanka – Pokrzywna – Jarnołtówek – Konradów (wpięcie w drogę wojewódzka 411 zrealizowaną w ramach IW INTERREG IIIA) - Podlesie – granica PL-CZ Mikulovice – Złoté Hory (czeska droga wojewódzka 457 – bez nakładów) i dalej aż do Osoblahy (odcinek Złate Hory-Osoblahy – modernizacja) i dalej drogą gminną do Studnic i granicy państwa. Dalszy odcinek prowadziłby drogą gminną do Raclawic Śl. i powiatową do Mochowa (budowa i modernizacja). W wielu miejscach inwestycja wiązałaby się z wydzieleniem pasa ruchu rowerowego i budową chodników. (Istnieje też możliwość przedłużenia i wpięcia w zadanie modernizacji czeskich dróg gminnych np. Ondrejovice – Dolni Udoli oraz drogi Osoblahy – Slezské Pavlovice – Laskowice – Słoków – Olbrachciece – Biała, co jednak wymaga budowy wiaduktu). W ramach zadania przewiduje się też budowę pasa ruchu pieszo-rowerowego ze Złatych Hor w kierunku Głuchołaz i połączenie go z już istniejącym po stronie polskiej. Po stronie polskiej zakłada się rozwinięcie głównego ciągu drogowego Łąka Prudnicka – Jarnołtówek – Podlesie o odnogę Jarnołtówek – Charbielin istotną ze względów gospodarczych o długości ok. 5 km. W planowanym połączeniu wykorzystany zostanie efekt komplementarności z już zrealizowanymi projektami o długości łącznie ok. 6 km: INTERREG IIIA (zmodernizowana droga Głuchołazy – Złate Hory) i Narodowym Programem Przebudowy Dróg Lokalnych (już zmodernizowana droga powiatowa Konradów – Jarnołtówek).

Ponadto przewidziana jest:

- modernizacja mostu granicznego w Podlesiu oraz między Studnicami a Raclawicami Śl. (zadania strony czeskiej)
- budowa i rekonstrukcja rowu z odcinkami kanalizacji deszczowej,
- poprawa systemu oznakowania.

Modernizację odcinka drogowego Studnice – Raclawice Śląskie ujęto już w opracowaniu Border Crossing w Euroregionie Silesia Etap II – Analiza Modelowa z 2005.

Potencjalne źródło współfinansowania	POWT R.Cz. – RP 2014-2020, Powiat Prudnicki, Gmina Głuchołazy, Powiat Nyski, Miasto Złoté Hory, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Ołomuńcu, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Ostrawie, Gmina Głogówek, Gmina Osoblaha, Gmina Lubrza, ew.: Obec Slezské Pavlovice, Obec Mikulowice.
Odniesienie do celów Euroregionu na lata 2014-2020 lub POWT 2014+	<i>Cel priorytetu nr 7 – 7b POWT 2014+</i> Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastrukturalnych sieciowych. Zwiększenie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędowych i trzeciorzędowych z infrastrukturą TEN-T
Szacowana wartość projektu	17,5 - 21 mln EUR

WYKAZ CZŁONKÓW GRUP ROBOCZYCH DO SPRAW OPRACOWANIA STRATEGII

1.	Roszkowski Radosław	Powiat Prudnicki / Euroregion Pradziad
2.	Szewczyk Jarosław	Gmina Korfantów
3.	Stachura Piotr	Gmina Paczków
4.	Deszczka Karina	Gmina Biała
5.	Szymkiewicz Paweł	Gmina Głucholazy
6.	Leśkiewicz Bogusław	Gmina Gogolin
7.	Pierchlewicz Beata	Gmina Kędzierzyn-Koźle
8.	Gołosz Sebastian	Gmina Kędzierzyn-Koźle
9.	Sęk Beata	Gmina Kędzierzyn-Koźle
10.	Tomaszek Bogdan	Gmina Kędzierzyn-Koźle
11.	Goździela Joanna	Gmina Otmuchów
12.	Barwieniec Krzysztof	Gmina Lubrza
13.	Liszy – Kluczny Aneta	Gmina Prószków
14.	Zwojewski Ryszard	Gmina Prudnik
15.	Białecka Marzena	Gmina Prudnik
16.	Kuźlik Małgorzata	Gmina Skoroszyce
17.	Kurpiel Bronisław	Gmina Strzeleczy
18.	Plewa Wiesław	Gmina Tułowice
19.	Przewdzing Dieter	Gmina Zdieszowice
20.	Lebok Piotr	Gmina Zdieszowice
21.	Gotkowski Paweł	KP PSP Nysa
22.	Protaś Tomasz	KP PSP Prudnik
23.	Bojkowski Janusz	KPP Prudnik
24.	Balner Rostislav	MěÚ Krnov
25.	Bartáková Markéta	MěÚ Jeseník
26.	Marcikova Petra	Moravskoslezský kraj
27.	Sołek Ireneusz	OCRM Opole
28.	Maślanka Mieczysław	OCRM Opole
29.	Pokorny Martin	Olomoucký kraj
30.	Dancewicz Piotr	Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki
31.	Nosidlak Radosław	PUP Prudnik
32.	Mulik Krzysztof	PUP Prudnik
33.	Niedźwiedź Mieczysław	Powiat nyski
34.	Gładysz Jakub	Powiat kędzierzyńsko-kozielski
35.	Kramarz Piotr	Powiat kędzierzyńsko-kozielski
36.	Trautberg Fryderyk	Powiat kędzierzyńsko-kozielski

37.	Jagoda-Jamioł Iwona	Powiat krapkowicki
38.	Kicak Izabela	Powiat nyski
39.	Serafin Elżbieta	Powiat nyski
40.	Bukała Anatol	Powiat nyski
41.	Okupniak Agnieszka	Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
42.	Rospond-Bednarska Danuta	Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
43.	Kasprzyszyn Krzysztof	WOPR Prudnik
44.	Licznar Ireneusz	ZSR Prudnik
45.	Widłak Artur	Powiat kędzierzyńsko-kozielski
46.	Pohanelova Nikola	MěÚ Rýmařov
47.	Jarmarová Zdeňka	Euroregion Praděd
48.	Jarmar Zdeněk	Euroregion Praděd
49.	Müllerová Pavla	MěÚ Vrbno pod Pradědem
50.	Klimko Grażyna	PUP Prudnik
51.	Balcárek Jaroslav	OHK Bruntál
52.	Blaško Michal	CR Euroregionu Praděd
53.	Franková Jana	OHK Jeseník
54.	Horna Milan	Úřad Prace Bruntál
55.	Kubičková Květa	MŠ Vrbno pod Pradědem
56.	Kučera Miroslav	MěÚ Jeseník
57.	Ošlejšek Petr	HZS Olomouckého kraje
58.	Patrovsky Jiří	HZS Moravskoslezského kraje
59.	Přeček Roman	Policie ČR
60.	Šos Marcel	Informační centrum Jesenicka
61.	Vyležiková Monika	Odbor školství, kultury a sportu, Městský úřad Krnov
62.	Vyhlídal Petr	MěÚ Jeseník
63.	Křístkova Veronika	Občanské sdružení EducationTalentCulture
64.	Petra Slováček Rypienová	Občanské sdružení EducationTalentCulture
65.	Paściak Małgorzata	Euroregion Pradziad
66.	Pakuła-Isalska Iwona	Euroregion Pradziad
67.	Gardyan Marta	Euroregion Pradziad
68.	Bilińska Paulina	Euroregion Pradziad
69.	Winkler Krzysztof	Euroregion Pradziad
70.	Wieczorek Ewa	Euroregion Pradziad
71.	Kamiński Radosław	Euroregion Pradziad
72.	Bąk Piotr	Euroregion Pradziad